

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน” เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการตั้งท้องไม่พร้อม แล้วเข้ามาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉินและมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มผู้หญิงที่กำลังตั้งท้องรอคลอด ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้วยกเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม และผู้หญิงที่ทิ้งเด็ก จำนวน 22 ราย ซึ่งงานวิจัยนี้ มีความสำคัญต่อผู้หญิงที่ประสบปัญหาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้หญิงมีโอกาสปลดทุกข์โดยสะท้อนเสียงเจ็บให้สื่อมวลชนและสังคมได้ เข้าใจและตระหนักถึงความรู้สึกของผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม จำเป็นต้องเลือกการทำแท้ง หรือการทิ้งทารก จนถูกสื่อมวลชนและสังคม ประณามและผลิตภาพตัวแทนของผู้หญิงเหล่านั้นว่าเป็น “แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย สาวใจแตก” ซึ่งถือเป็นการตอกย้ำว่าผู้หญิงเป็นผู้กระทำผิด อีกทั้งผู้หญิงได้มีอำนาจในการต่อรองสร้างวาทกรรมทางเลือกให้สื่อนำเสนอข่าวต่อไปในอนาคต

จากข้อมูลที่ค้นคว้า ผ่านการวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้หญิงที่ประสบปัญหาดังกล่าวแล้วจำนวน 22 ราย แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น

1. ปฏิกริยาตอบโต้ (Reaction) สื่อที่นำเสนอภาพตัวแทนของผู้หญิงที่ทิ้งลูก
 - 1.1 กลุ่มผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”
 - 1.2 กลุ่มผู้หญิงที่เห็นด้วยและก็ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”
 - 1.3 กลุ่มผู้หญิงที่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”
2. การให้ความหมายใหม่หรือต่อรองความหมายใหม่ต่อวาทกรรม “แม่ใจยักษ์” ของผู้หญิง
 - 2.1 การให้ความหมายใหม่ต่อ “ข่าวการทิ้งลูก” ในมุมมองความเป็นแม่/ความเป็นผู้หญิง
 - 2.2 การให้ความหมายใหม่ต่อ “ข่าวการทิ้งลูก” ในมุมมองมิติหญิงชายหรือเพศสภาพ
 - 2.3 การให้ความหมายต่อ “ข่าวการทิ้งลูก” แบบกระแสดัง
3. ข้อเสนอแนะในการนำเสนอวาทกรรมข่าวทิ้งลูกของผู้หญิง
 - 3.1 ข้อเสนอแนะต่อสื่อหนังสือพิมพ์
 - 3.2 ข้อเสนอแนะต่อสังคม

- 3.3 ข้อเสนอแนะต่อด้านบริการทางแพทย์และโรงพยาบาล
- 3.4 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันสถานศึกษา
- 3.5 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย
- 3.6 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันครอบครัว
- 3.7 ข้อเสนอแนะต่อบ้านพักฉุกเฉิน

ปฏิกิริยาตอบโต้ (Reaction) ที่สื่อนำเสนอ ภาพตัวแทนของผู้หญิงที่ทิ้งลูก

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า สื่อ ถือว่ามีอิทธิพลเป็นอย่างสูงต่อความคิดของคนในสังคม เมื่อสื่อสร้างภาพตัวแทน โดยการประทับตราว่าผู้หญิงที่ตั้งท้องไม่พร้อมแล้วเลือกการยุติการตั้งครรภ์ หรือ การทิ้งเด็กเป็นทางออกว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” เราจึงได้เห็นภาพการประณามผู้หญิงของคนในสังคม เสียงตอบโต้ที่สื่อนำเสนอภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” ของผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์กลุ่มผู้หญิงที่กำลังตั้งท้องรอลูก, ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว, ผู้หญิงที่ยกเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม และกลุ่มผู้หญิงที่ทิ้งลูก โดยมาขอความช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยารักษาอยู่ในบ้านพักฉุกเฉินและมูลนิธิเพื่อนหญิง ว่ารู้สึกอย่างไรกับการที่สื่อนำเสนอว่า “แม่ใจยักษ์” ซึ่งผู้หญิงที่ประสบปัญหาเหล่านี้ได้พยายามที่จะสะท้อนเสียงของตัวเองออกมา หลายคนพยายามชี้ให้เห็นว่าตัวเองมีเหตุผลและปัจจัยที่กดดันและมีความจำเป็นมากเกินกว่าคนอื่นจะเข้าใจว่า ทำไม? แต่เสียงสะท้อนของผู้หญิงทั้ง 22 รายนั้นมีปฏิกิริยาตอบโต้ที่มีความเห็นแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสารวจจัดแยกออกได้เป็นสามกลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”
2. กลุ่มผู้หญิงที่เห็นด้วยและก็ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”
3. กลุ่มผู้หญิงที่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

กลุ่มผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้หญิงส่วนใหญ่ ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มผู้หญิงที่กำลังตั้งท้องอยู่จำนวน 7 ราย กลุ่มผู้หญิงที่ฝากหรือยกเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม จำนวน 6 ราย กลุ่มผู้หญิงที่คลอดแล้วแล้ว จำนวน 3 ราย และกลุ่มผู้หญิงที่ทิ้งเด็กทารก จำนวน 1 ราย เสียงสะท้อนของผู้หญิงทั้ง 17 รายนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึง ความรู้สึกของผู้หญิงที่ไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” ที่ถูกสื่อผลิตซ้ำตอกย้ำ “ผู้หญิง” ในปรากฏการณ์การทิ้งเด็กทารก ทำแท้ง ว่าเป็นความเลวร้ายของ

ผู้หญิงที่เป็นแม่ด้วยการใช้ภาพตัวแทนแบบเดิม ๆ คือ แม่ใจยักษ์ ใจมาร แม่ใจร้าย สาวใจแตก ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า เมื่อผู้หญิงได้อ่านพาดหัวข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์การทิ้งเด็กทารกดังกล่าว จะมีความรู้สึกคล้ายคลึงกัน คือ สงสารเด็ก รู้สึกเห็นใจเข้าใจ ผู้หญิงว่ามีเหตุจำเป็นจริง ๆ เช่น อาจจะรู้สึกเครียด ทำไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบเนื่องจากไม่มีทางออก นอกจากนี้ ทุกคนยังมีความรู้สึกที่ว่าข่าวนำเสนอใช้คำรุนแรงเกินไป รู้สึกข่าวประณามกล่าวโทษแต่ “ผู้หญิง” ว่าผิดฝ่ายเดียว รู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม ทำให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมไร้ทางเลือกไม่มีทางออก สื่อและสังคมยังขาดความเข้าใจต่อผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม มองผู้หญิงแค่เหตุผลเดียวและมีอคติต่อผู้หญิง ซึ่งความเป็นจริงแล้วภาพชีวิตของผู้หญิงซึ่งเป็นนักสู้แต่ละชีวิตนั้น มีชีวิตที่รันทดทนทุกข์ทรมานแบกรับภาระเพียงคนเดียว

จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ส่วนใหญ่ผู้หญิงเหล่านี้ได้เล่าถึงเหตุผลเชิงซ้อนมากมายที่เกี่ยวข้องและมีปัจจัยภายนอกที่กดดันให้ผู้หญิงท้องเมื่อไม่พร้อมได้ตัดสินใจเลือกทำแท้งหรือทิ้งเด็กทารกได้ในเวลาอันสั้น ๆ มีด้วยกันหลายกรณี ซึ่งแบ่งออกเป็นกรณีใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ระบบโครงสร้างสังคม
2. การถูกข่มขืน
3. ความรุนแรงในครอบครัว
4. สภาพครอบครัว หรือผู้ชายที่ปฏิเสธไม่รับผิดชอบ
5. สภาพเศรษฐกิจ

1. ระบบโครงสร้างสังคม

ปมปัญหาใหญ่ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่มีค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมที่ดีกรอบและสร้างมาตรฐานพฤติกรรมทางเพศที่ยอมรับได้แตกต่างกันระหว่างผู้หญิงผู้ชาย บรรทัดฐานทางของสังคมที่สร้างเข้าหลอมความสัมพันธ์ทางเพศแบบนี้ ทำให้ผู้หญิงขาดอำนาจในการต่อรอง เพราะเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงผู้ชาย วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับเพศล้วนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่กดดันรุมเร้าให้ ผู้หญิงประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม โดยเฉพาะผู้หญิงโสดที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน หรือเด็กในวัยเรียน ต้องแบกรับและเผชิญวิกฤติโดยลำพังเพราะไม่กล้าปรึกษาใคร ได้แต่ลงโทษตนเองว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความผิดของตนเองผู้เดียว ตนเองต้องรับผิดชอบ “เด็กทารกในครรภ์” ขณะเดียวกันก็ยิ่งถูกสื่อและสังคมประณามว่า เป็นคนใจง่าย เป็นวัยรุ่นใจแตก

ดังเช่นกรณีศึกษาตัวอย่างของ “ดอกรัก” (นามสมมุติ) ผู้หญิงคนหนึ่งที่ถูกสื่อลงข่าวประณามว่า “เป็นนักศึกษาใจแตก ใจยักษ์...แม่ใจยักษ์” ซึ่ง ดอกรัก หญิงสาวอายุ 28 ปี ได้เล่าชีวิตอันเจ็บปวดให้ผู้ศึกษาฟังว่า เธอเคยมีสามีและมีลูกชาย 2 คน ต่อมาแยกทางกัน แม่ไม่ชอบ

สามี เพราะเขาไม่ค่อยขยัน จึงทะเลาะกัน อีกทั้งรู้ว่าสามีแอบคบกับภรรยาเก่า ทำให้เธอต้องดิ้นรนเข้ามาในกรุงเทพเพื่อหางานทำ และเธอทำงานร้านอาหารทำให้เธอได้รู้จักแอบชอบพอกับชายหนุ่มวัย 27 ปี จนเธอรักเขามากจนมีความสัมพันธ์กัน เขาไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัยทั้งเธอก็ไม่ได้กินยาคุม เธอรู้ว่าตนเองตั้งท้องเพราะเธอเริ่มแพ้ท้องทำงานไม่ไหว เธอได้พูดกับเขาว่า เธอตั้งท้องเขารู้สึกเครียด เนื่องจากเขายังมีเมียอยู่ เขาก็ยังไม่ได้เลิกเมียคนแรก เขาอยากให้อาหลูกออก โดยให้เงินสามพันบาทไปเอาออก เธอรู้สึกน้อยใจแต่ก็ไม่ได้เอาออกตามที่เขาบอก เธอยังอุ้มท้องพร้อมทำงานไปด้วยจนเจ็บท้องคลอด ไม่เคยฝากครรภ์ เธอคลอดลูกอยู่พักฟื้นโรงพยาบาลเพียง 5 วันเท่านั้น เธอไม่ได้บอกเขาเนื่องจากเขาไปทำงานต่างจังหวัด ตอนนั้นเธอไม่มีเงินค่าใช้จ่ายคลอดลูก เธอรู้สึกเครียด เพราะไม่มีใครรู้ว่าเธอตั้งครรภ์ จะกลับบ้านก็ไม่ได้ กลัวแม่รู้และแม่ว่า กลัวสร้างภาระให้แม่ อีกทั้งกลัวเขาไม่ยอมรับความจริงว่าเป็นลูกเขา จะเอาลูกไปไว้ไหนดี ใครจะดูแล ในที่สุดเธอได้เอาลูกวัย 5 วันใส่กระเป๋าเสื้อผ้า แล้วเอาพลาสติกเด้งปากลูก กลัวลูกร้อง ไม่ได้คิดจะฆ่าให้ตาย แต่เธอได้ถูกตำรวจเรียกและค้นกระเป๋าพบลูกอยู่ในกระเป๋า ประกอบกับเธอเป็นลมหมดสติ เธอได้ถูกตำรวจควบคุมไปที่โรงพยาบาล ต่อมาเธอรู้ว่ามิช่าออก เธอได้ยื่นชื่อตัวเอง ขณะนั้นเธอช็อก คิดว่าคงโดนจับแน่ ๆ แล้ว มิช่าก็ออกไปแล้ว กลัวว่าเขาจะรู้ใหม่ จะกลับไปอยู่กับเขาได้ไหม แม่จะเป็นยังไง จะทำงานที่ไหน เธอคิดว่า คงถูกจับ จะติดคุกนานไหม จนมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิงได้ยื่นมือมาช่วยด้านคดี เธอบอกว่าไม่เห็นด้วยกับคำที่ถูกสื่อประณามว่า “แม่ใจยักษ์” ว่าดังนี้

...รู้สึกใช้คำไม่เหมาะสม เพราะรู้สึกมันทำให้เป็นคนที่ไม่ดีเสียเกินไป “แม่ใจยักษ์” บางครั้งคนเรามันเครียด คิดอะไรไม่ออก มันไม่มีวิธีคิดแก้ภาวะตอนนั้นมันเครียด เพราะ.... ไม่มีใครรู้ว่าเราตั้งครรภ์ กลัวแม่รู้ กลัวสร้างภาระให้กับแม่อีก เขา (ผู้ชาย) จะเชื่อใหม่ว่า เป็นลูกเขา ความรู้สึกภาพที่ปรากฏหนังสือพิมพ์ไม่อยากจะลงภาพผู้หญิง ไม่อยากจะลงข่าวกระจาย กับการลงข่าวชื่อผู้หญิง เราไม่รู้ตัว ไม่อยากให้ลงข่าว ลงชื่อแสดงตัวทำให้สังคมประณามเรามากขึ้น รู้สึกเป็นปมด้อยกับเด็กด้วย ทำให้ชีวิตเลวร้ายมากขึ้น เมื่ออ่านข่าวตนเอง รู้สึกโกรธ เหมือนกัน การลงข่าวมีผลต่อเรา มีคนมาพูด กลัวลูกโตขึ้นทำให้ชีวิตเขาไม่มีสุข กลัวลูกถามเรื่องคดี เกี่ยวกับลูก การที่ลูกนักข่าวลงว่ากล่าวหา ไม่เห็นใจ ไม่สงสารเรา เพื่อนบ้านเข้าใจเราหัวอกลูกผู้หญิง แต่เขาจะพูดเรื่องผู้ชายทำแล้วไม่ยอมรับผิดชอบ กัดดันทำให้เราทำแบบนี้... (ดอกรัก (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

อีกเสียงหนึ่งในกรณีศึกษา “ดอกรัก” (นามสมมุติ) แม่ซึ่งยังไม่พ้นวัยรุ่น อายุเพียง 17 ปี เริ่มโดดเรียน ม.2 แทบทุกวันจนถูกไล่ออกจากโรงเรียน ย้ายเข้าโรงเรียนใหม่แต่ดอกรักก็ติดเพื่อน

ติดเที่ยว กลัวแม่ดูว่ากลัวจึงหลบหนีออกจากบ้าน เข้ามากรุงเทพฯพร้อมเพื่อน มาอาศัยอยู่ห้องเช่าของแฟนเพื่อน เป็นช่วงเปลี่ยนชีวิตให้เธอได้พบชายคนหนึ่งเข้ามาสนิมสนมกับชีวิตเธอ จนในที่สุดทั้งสองได้มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน เพราะความรักที่ดอกแก้วมีให้เขาเต็มเปี่ยม ดอกแก้วก็ยอมทนลำบากจนดอกแก้วตั้งท้องแล้ว เธอได้บอกเขา เขาก็ไม่มีปัญหาละเลยแต่เธอก็ทนอึดท้องจน 9 เดือนด้วยความรักของผู้เป็นแม่ จึงมาหาแม่ เป็นเพราะครอบครัวไม่ยอมรับที่เธอท้องไม่มีพ่อและยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซ้ำร้ายผู้ชายซึ่งเป็นพ่อของลูกในท้องหมางเงินไม่รับผิดชอบดอกแก้ว จึงพาดอกแก้วมาขอความช่วยเหลือบ้านพักฉุกเฉิน จนคลอดลูกสาวตัวน้อย ๆ เธอได้บอกถึงความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับคำที่สื่อประณามผู้หญิงที่ได้กระทำการตัดสินใจเลือกการทำแท้งและทิ้งทารก อย่างเข้าใจผู้หญิงด้วยกันว่า

...รู้สึกท้อแท้จริง ๆ แล้วคำว่า ้วยุ่นใจแตก แม่ใจยักษ์ มันแรงมากในความรู้สึกของหนู มองลึกไปแล้วอาจจะไม่ใช่แม่ใจยักษ์ อาจจะมีพ่อใจยักษ์ สังคมประณามแต่ “ผู้หญิง” เสมอเลย จริงแล้วไม่มองไปที่ “ผู้ชาย” เลย เพราะผู้หญิงเป็นคนคลอดลูก ผู้หญิงตั้งท้องนั้นไม่ใช่เหตุผล ตีตราผู้หญิง ผู้หญิงตีตราเป็นแม่ใจยักษ์เสมอไป หนู... หนูไม่ใช่แม่ใจยักษ์ ซึ่งผู้หญิงเกิดภาวะเครียดสับสน ผู้หญิงมีความจำเป็น มีเหตุผล และไม่กล้าบอกพ่อแม่รู้ ต้องไปทำแท้ง... (ดอกแก้ว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

2. ถูกข่มขืน

ผู้หญิงและเด็กหลายคนท้องไม่พร้อมเกิดจากการถูกข่มขืน เพราะการข่มขืน ถือเป็นความรุนแรงทางเพศอย่างหนึ่ง ที่กดดันให้ผู้หญิงและเด็กต้องตกอยู่ในภาวะความหวาดกลัวขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งผู้หญิงและเด็กในกลุ่มนี้เมื่อถูกข่มขืนโดยเฉพาะจากเพื่อนชายในหอพักนักศึกษา สามียของเพื่อน หรือพ่อเลี้ยง เป็นต้น เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นเพียงครั้ง ผู้หญิงและเด็กในกลุ่มนี้มักจะถูกความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เหนือกว่า ข่มขู่ข่มเหงจนรู้สึกไม่กล้าไปแจ้งความ ไม่กล้าไปตรวจร่างกาย เป็นเพราะกลัวว่าผู้อื่น เช่น พ่อแม่ เพื่อนฝูงจะรู้ รู้สึกอายจึงเก็บเรื่องเอาไว้คนเดียว คิดว่าการข่มขืนเพียงครั้งเดียว ถือเป็นเวรเป็นกรรมของตนเอง จึงขาดการใส่ใจในเนื้อตัวร่างกายตนเอง จนกระทั่งเกิดการตั้งครรภ์ขึ้น ขณะที่ฝ่ายชายหนีหายไป ขาดความรับผิดชอบ และนับว่าโชคร้ายก็คือ ผู้หญิงต้องแบกรับความทุกข์เพียงลำพังคือการตั้งครรภ์ที่เกิดจากการข่มขืนเพียงครั้งเดียว จนนำไปสู่การตัดสินใจทำแท้งและการทิ้งเด็กได้เช่นกัน ดังกรณีเสียงสะท้อนของกลุ่มผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว, กลุ่มผู้หญิงที่ฝาก/ ยกลูกผู้หญิงที่ถูกข่มขืนได้กล่าวถึงความรู้สึกต่อสื่อที่พาดหัวข่าวในประเด็นที่เด็กทารกถูกฆ่า ถูกทิ้งไว้

...รู้สึกว่าการลงแรงมาก ๆ ว่าแต่ผู้หญิงอย่างเดียวไม่ว่าผู้ชายเลย ไม่ใช่อย่างที่เขายืนยันก็ได้เพราะผู้หญิงมีความจำเป็น เหตุผลที่ผู้หญิงต้องทำแท้ง ทั้งลูกเพราะผู้หญิงบางคนถูกข่มขืน บางคนโดนข่มขืนใจ ไม่ใช่ผู้หญิงที่รักสนุกเสมอไป ผู้ชายรักสนุกมากกว่า ผู้ชายบังคับให้ผู้หญิงไปทำ ถ้าเธอไม่ไปทำฉันก็ไม่เอาเธอ เขา (ผู้หญิง) หาทางออกไม่ได้ ไม่กล้าปรึกษาใครสักคนพอปรึกษาใครไม่ได้ ไปหาสถานที่ทำแท้งคือวิธีเดียวที่ตัดปัญหา ผู้หญิงโดนประณามคนเดียว มันเป็นการลำเอียงทางสื่อ รู้สึกเหยียดผู้หญิง... (ยี่สุน (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ตัวอย่างเช่นกรณีศึกษา “กล้วยไม้” (นามสมมติ) วัย 30 ปีถูกสามีเพื่อนซึ่งเมาเหล้าเข้ามาปลุกปล้ำข่มขืน ซึ่งเธอคิดว่าเพียงครั้งเดียวคงไม่ท้อง ไม่คิดจะแจ้งความ ไม่ได้พบหมอหลังถูกข่มขืนในคืนเดือนมืด แต่ในที่สุดกล้วยไม้ก็รู้ว่าตนเองตั้งท้อง เธอคิดจะเอาออกแต่ก็ไม่กล้าเอาออกเพราะอายุครรภ์มากแล้ว เธอพยายามต่อสู้ดิ้นรนทำงานแต่ก็ไม่สามารถทำงานได้เพราะแพ้ท้องมาก พอไปพบหมอที่โรงพยาบาล เธอก็รู้ว่าได้ลูกแฝด รู้สึกดีใจและเสียใจในเวลาเดียวกัน เธอคิดว่าคงมีปัญหาตามมามากมายว่าจะเอาอะไรเลี้ยงลูกฝาแฝดดี อีกทั้งครอบครัวไม่ยอมรับพอรับผิดชอบดูแลลูกชายคนโตอยู่แล้ว แต่ด้วยความที่เป็นแม่เธอยังมีพลังต่อสู้อุปสรรคชีวิตของเธอและลูกฝาแฝดต่อไป กล้วยไม้โอบอุ้มลูกฝาแฝดเข้ามาพักพิงบ้านพักฉุกเฉินโดยนักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งแนะนำมา ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนชีวิตของเธออีกครั้ง เธอได้สะท้อนความรู้สึกว่าไม่เห็นด้วยคำว่า “แม่ใจยักษ์” ว่า

...รู้สึกเฉย ๆ เราไม่ได้ฆ่าลูก ฆ่าเด็กทำให้เขาตาย เพราะเราไม่ได้อยู่ในกลุ่มนั้น แต่ถ้าเหมารวมเราก็รู้สึกโกรธ ไม่อยากให้เหมารวมผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมหรือที่พลังขอให้สื่อแยกแยะประเด็น ผู้หญิงไม่ใจแตกจริง ๆ ไม่อยากให้เจาะจงประโคมข่าวว่าเป็นแม่ใจยักษ์ เป็นไปไม่ได้ว่าจะใจยักษ์ใจมารชะทุกคน เหตุผลเกิดจากผู้ชายเหมือนกัน มิใช่เกิดจากผู้หญิงอย่างเดียว ถึงใจยักษ์ใจมารอย่างไรแต่ก็มีสาเหตุ ผู้หญิงอาจเกิดจากการถูกข่มขืนหรือปล้ำ แต่สังคมข่าวที่ประเด็นลงไปเลยว่าเหตุมาจากแม่ใจยักษ์ เพราะลูกมาจากท้องแม่อยู่แล้ว คนที่กระทำก็เป็น “แม่” ผู้ถูกกระทำก็เป็นเด็ก ฆ่าลงไปแล้วว่าเป็น “แม่ใจยักษ์ใจมาร” ตัดสินไปแล้วเหมือนตั้งศาลเตี้ย สรุปว่า ผู้หญิงไม่ดี ผู้หญิงเป็นฝ่ายผิดทั้งสังคม ศีลธรรม เพราะว่าฆ่าคน คนนั้น...เป็นลูกด้วย ผู้หญิงไม่ใช่รักสนุกเสมอไป แต่มันเป็นอุบัติเหตุเกิดขึ้น... (กล้วยไม้ (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับความคิดของ “ลีลาวดี” (นามสมมติ) สาวน้อยวัย 22 ปี เธอเป็นเด็กวัยรุ่นขยันในขณะที่กำลังมีความมุ่งมั่นอ่านหนังสือเพื่อสอบจบปริญญาตรี แต่คืนนั้นเธอไม่คิดฝันเลยว่า

เหตุการณ์อันเลวร้ายจะเกิดขึ้น เธอถูกผู้ชายใจชั่วหลายคนเข้ามาห้องพักและผลักดันข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งผู้ชายเหล่านั้นมีแต่กลิ่นเหงาเธอถูกหมอนปิดหน้าด้วยความมืดไม่สามารถจำหน้าได้ หลังจากนั้นเธอก็เก็บเหตุการณ์ความเจ็บปวดเพียงครั้งเดียวไว้คนเดียว ปิดบังไม่กล้าบอกพ่อแม่ จนเวลาผ่านไปเธอไม่คิดว่าเพียงครั้งเดียวจะตั้งท้อง ประจำเดือนไม่มาจึงปรึกษาเพื่อน เธอกินยาขับประจำเดือนมีก้อนเลือดออกมาแต่ไม่แท้ง ในที่สุดเธอก็ท้องใกล้คลอด ครอบครัวรู้ว่าเธอตตั้งท้องก็เสียใจมากทำให้เธอรู้สึกเครียดมาก ร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด รู้สึกอับอาย มีคนแนะนำมาที่มูลนิธิเพื่อนหญิง ในที่สุดเธอดัดสินใจยกลูกให้บ้านพักฉุกเฉินเพราะเธอต้องการกลับไปสานฝันเรียนหนังสือให้จบเพื่อพ่อแม่ ซึ่งเธอขอบอกว่า เธอไม่เห็นด้วยเช่นเดียวกันด้วยน้ำเสียงสั่นเครือว่า

...หนูเคยได้ยินข่าวทั้งและหนูคิดที่จะทำแบบนี้ เพราะไม่มีทางออกตอนนั้นต้องอยู่พยายามกินยาขับแล้วไม่ออก ไม่มีปัญหาเลย เขาไม่นำเอามาประจาน เขาไม่เข้าใจเรา ผู้หญิงมีปัญหาเหมือนกัน หนูท้องแล้วไม่กล้าจะบอกพ่อแม่ ไม่กล้าบอกปัญหา เก็บกดไว้คนเดียว เราไม่ได้ตั้งใจ หนูไม่ใช่เด็กเที่ยวไม่ใช่สาวใจแตก รู้สึกสงสารเด็กและสงสารผู้หญิง เพราะผู้หญิงถูกข่มขืนถูกกระทำมากกว่าผู้หญิงใจแตก/เที่ยว คิดที่จะทำเพราะไม่มีทางออกมันมืดไปหมดเพราะเราไม่บอกใครพ่อแม่กลัวพ่อแม่เสียใจ ที่ส่งเรามาเรียนขนาดนี้ พ่อแม่เสียใจมากไม่มีกำลังใจ (ร้องไห้)...
(ลีลาวดี (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

3. ความรุนแรงในครอบครัว

ปัญหาความรุนแรง ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่กดดันให้ผู้หญิงที่ต้องไม่พร้อมนำไปสู่การยุติการตั้งครรภ์ หรือจำเป็นต้องนำเด็กไปทิ้งและฆ่าได้เพียงชั่ววูบ เนื่องจากความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นเกิดจากการถูกสามีหรือคนรักกระทำทารุณอย่างรุนแรง ปัจจัยของความรุนแรงเหล่านี้มาจากการดื่มเหล้าของสามี ดิตยาเสพติด ดิตผู้หญิงและไม่รับผิดชอบครอบครัว ทำให้ทะเลาะกันเกิดการทำร้ายทุบตีกันจนเข้าซากรักษาตัวที่โรงพยาบาลตั้งเครียดในครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างสามีกับภรรยา ปัญหานี้จึงเกิดขึ้นกับผู้หญิงทุกสถานภาพเช่นกัน แต่ผู้หญิงที่มีคู่อยู่กันด้วยกันมีปัญหาที่กดดันรุนแรงชีวิตอย่างเด่นชัดมากกว่า ดังกรณีของเฟื่องฟ้า

เฟื่องฟ้า (นามสมมติ) หญิงสาวประชาสัมพันธ์วัย 25 ปี ต้องเข้ามาอยู่บ้านพักฉุกเฉินเพราะครอบครัวเธอไม่ยอมรับเธอเกรงติดเพื่อนเรียนไม่จบ เธอหนีออกจากบ้านจนพบผู้ชายคนหนึ่ง และได้มีความสัมพันธ์อยู่กันด้วยกัน จนเธอรู้ว่าเขาเป็นคนเจ้าชู้ แต่เธอรักเขามาก ไม่อยากให้เขามีผู้หญิงคนอื่นอยากให้เขารักเดียวใจเดียว เมื่อเขารู้ว่าเฟื่องฟ้าตั้งท้อง เขาเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป ดิตการพนัน ดิตยา ดิตผู้หญิง และเธอก็เริ่มถูกทุบตีทำร้ายร่างกาย ถูกตบจนตาเขียวทั้ง ๆ ที่กำลังท้อง

อยู่ เธอเคยหนีไปหาพ่อแต่ต้องกลับมาเพื่อทนอยู่เพื่อลูก ต้องยอมทนเขา ถึงแม้เขาเอาผู้หญิงอื่นมาอยู่ด้วยก็ตาม

ในที่สุดเธอทนถูกเขาทำร้ายจิตใจต่อไปไม่ได้ จึงหลบหนีหลบลูกตัวน้อย ๆ ไปหาเพื่อน เพื่อนไม่สามารถให้พักพิงได้ อีกทั้งฝนกำลังจะตก กำลังจะมืดแล้ว ยังไม่มีที่พักเธอไปหาตำรวจ ตัดสินใจเข้าพักบ้านพักฉุกเฉินอยู่ระยะหนึ่งเพื่อพักฟื้นชีวิตเธอและลูก ในที่สุดเธอก็จำเป็นต้องตัดสินใจออกจากบ้านพักฉุกเฉินโดยการฝากลูกไว้ ซึ่งเธอได้พูดถึงความรู้สึกที่ไม่เห็นด้วยคำที่สื่อและสังคมประณามผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวว่า “แม่ใจยักษ์” ว่าดังนี้

...รู้สึกสลดใจ ที่ได้ยินข่าวเช่นนี้ ทำไมไม่ว่าผู้ชายบ้าง โทษว่าผู้หญิง แม่ ฝ่ายเดียวก็ไม่ถูก กระทำก็กระทำทั้งสองฝ่าย ไม่มีใครอยากทำจริง ๆ ทำเพราะความไม่พร้อมในขณะนั้น มีความจำเป็นของผู้หญิงไม่เหมือนกัน เขาอาจถูกข่มขืนก็ได้ ไม่ใช่สาววัยรุ่นใจแตก แต่ไม่พร้อม อยากให้บอกว่าผู้ชายก็ใจแตกเหมือนกัน ผู้ชายเจ้าชู้พอ ๆ กัน วัยเด็กคะนอง รักสนุก เขามีแต่ได้เขาไม่เสีย ผู้ชายรักสนุกเหมือนกัน....ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ ผู้ชายเป็นฝ่ายกระทำ ผู้หญิงเป็นผู้โดนกระทำ... (เฟื่องฟ้า (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

4. สภาพครอบครัว ผู้ชายไม่รับผิดชอบ

ปัญหาครอบครัวและความไม่รับผิดชอบของผู้ชาย หรือการที่ผู้ชายเป็นต้นเหตุที่สำคัญยิ่งของการท้องเมื่อไม่พร้อมของผู้หญิงโดยที่ตั้งใจหรือถูกบังคับ เป็นปัจจัยที่ผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมได้เล่าขานถึงความไม่รับผิดชอบผู้ชายที่มีส่วนร่วมในการทำให้ผู้หญิงตั้งท้อง ผู้ชายเป็นตัวกระตุ้นผลักดันให้ผู้หญิงตั้งท้องไปเอาออกหรือตัดสินใจไปทำแท้ง เมื่อรู้ว่าจะตั้งท้องเริ่มแรก แต่เมื่อเอาออกไม่ได้และมีความรู้ ก็ถูกประณาม หากไม่มีโอกาสยุติการตั้งครรภ์ รอคจนคลอดจะต้องเลี้ยงดูลูกที่เกิดมาคนเดียว ก็ดูมีดมีด ความกดดันความเครียดที่รุมเร้าตาโถมเข้ามา ในช่วงวิกฤตนี้การเลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง อาจทำให้ตัดสินใจทั้งลูกในลักษณะต่าง ๆ เมื่อเป็นข่าวขึ้นก็ถูกหาว่าเป็นแม่ใจยักษ์

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชายไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้ง เมื่อรู้ว่าผู้หญิงตั้งท้อง ผู้หญิงจะไม่กล้าบอกครอบครัว เนื่องจากกลัวว่าครอบครัวจะปฏิเสธที่รับผิดชอบ เพราะเธอรู้ว่าครอบครัวยังมีกรอบความคิดความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัวและต้องไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ไม่ควรท้องก่อนวัยอันควร โดยเฉพาะในช่วงวัยเรียน ผู้หญิงและเด็กก็รู้สึกผิดในการกระทำนั้น รู้สึกอับอาย รู้สึกทำให้พ่อแม่เสื่อมเสียชื่อเสียง และอาจถึงขั้นขับไล่ออกจากบ้าน จึงต้องปิดบังเรื่องตั้งท้องไม่ให้ทางบ้านรับรู้ หลบซ่อนเพียงลำพังทำให้ผู้หญิงที่ตั้งท้องเกิดความกดดัน ความเครียด

เก็บกดไม่สามารถคลี่คลายความทุกข์ให้ใครฟังได้จึงมีความคิดชั่ววูบในการทำแท้ง หรือทิ้งลูก แต่เสียงผู้หญิงส่วนมากเข้าใจและโต้ตอบสื่อว่า

...รู้สึกเห็นใจผู้หญิง ท้องแล้วครอบครัวยอมรับไม่ได้ พ่อเด็กไม่รับผิดชอบ ท้องก่อนแต่ง ไม่พร้อมมีลูก สังคมไทยบีบบังคับให้เขาทำ รู้สึกน่าเห็นใจ เหมือนปัญหาตนเอง (ร้องไห้) เขาคงมีเหตุผลจำเป็น หนูได้ทำแท้งลูกคนแรกตอนอายุ 20 ปี ตอนนั้นทำแท้งสำเร็จ รู้สึกไม่ดี รู้สึกในข่าวมีแต่ข่าวโทษผู้หญิง สื่อไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้หญิง ประณามเลย ฆ่าลูกได้ลงคอ ไม่มีผู้หญิงคนใดอยากทำร้ายลูก... (มะลิ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่ ดาวเรือง (นามสมมุติ) ผู้หญิงอีกคนที่ประสบปัญหา ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในชีวิตจริงเธอว่า

...เธอถอนหายใจ รู้สึกว่าเหมือนโทษผู้หญิงฝ่ายเดียว เธอ (ผู้สื่อข่าว) ไม่น่าจะว่าแต่ผู้หญิงฝ่ายเดียว น่าจะโทษผู้ชายบ้าง ใช้คำรุนแรงเกินไป ความจริงแล้ว แม่ทุกคนไม่ได้ใจร้าย สังคมไม่ยอมรับ พ่อเด็กไม่ยอมรับ แล้วตนเองก็ไม่สามารถเลี้ยงดูให้ดีได้ อยากให้พูดถึงผู้ชายบ้าง รู้จักทำแต่ไม่รับผิดชอบ อยากให้สังคมมองผู้หญิงในแง่ดีบ้าง อยากให้ว่า พ่อใจยักษ์ทำท้องไม่รับผิดชอบบ้างบังคับให้ทำแท้ง รู้สึกเข้าใจผู้หญิง... ไม่ใช่ผู้หญิงใจแตก... (ดาวเรือง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ ผู้หญิงหลายคนอาจจะมองว่า

...รู้สึกสงสาร ไม่อยากใช้คำว่า “แม่ใจยักษ์” ชาวควรลงให้ดูน่ากลัวน้อย กว่าอ่านแล้วไม่โหดเกินไป เพราะบางทีเขา (ผู้หญิง) ก็มีปัญห เขาไม่รู้ปรึกษาใคร บางคนไม่มีที่ปรึกษา เขาก็เครียดคิดว่า ทำแท้งแล้ว ปัญหามันก็จะจบ รู้สึกว่าคำพวกนี้รุนแรงมาก บางทีไม่ควรซ้ำเติมเขาอีก เราไม่รู้ว่ามีปัญหาอะไร บางคนท้องแล้วผู้ชายไม่รับผิดชอบ รายได้น้อยไม่พอเลี้ยงลูก ไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น มันผิดพลาดไปแล้ว เพราะเกิดผิดพลาดต้องขึ้นมา สาเหตุผู้ชายไม่รับผิดชอบ... (กุลลาบ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ดังตัวอย่างกรณีศึกษาเทียนหยด (นามสมมุติ) สาวประชาสัมพันธ์วัย 24 ปี เธอได้รักชอบและมีความสัมพันธ์กันกับแฟนหนุ่มวัย 25 ปีจนตั้งท้อง ท้องแรกทั้งเธอและแฟนหนุ่มได้ตัดสินใจเอาลูกออกเมื่อได้ 1 เดือน เนื่องด้วยความไม่พร้อม อีกทั้งสองคนก็ปิดบังครอบครัวตนเอง อีกไม่นานก็เกิดขึ้นอีก เมื่อเธอท้องได้ 5 เดือนแฟนหนุ่มบอกให้ “ทำแท้ง” แต่อายุครรภ์เกินกว่ากำหนดไม่สามารถเอาออกได้ เธอตัดสินใจอุ้มท้องแบบซุก ๆ ซ่อน ๆ ไม่ต้องการให้ครอบครัวรู้ จึงปรึกษากับเขา นอกจากเขาจะไม่รับผิดชอบแล้ว กลับหาเงินไป เธอไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ กลัวครอบครัวไม่

ยอมรับ จึงต้องมาหลบซ่อนพักรอคลอดที่บ้านพักฉุกเฉินเพื่อยกบุตรให้สถานสงเคราะห์ เธอไม่รู้สึกรักลูกคนนี้เลยเนื่องจากเกลียดและโกรธพ่อที่ไม่รับผิดชอบ ซึ่งเธอได้สะท้อนความรู้สึกไม่เห็นด้วยภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” ไว้ว่า

...รู้สึกว่าคุณหญิงไม่ผิดหรอกค่ะ ผู้ชายค่ะ ไม่น่าจะเขียนว่าแม่ใจยักษ์ น่าจะเปลี่ยนพาดหัวข่าวดีกว่า สังคมไทยไม่ยอมรับ ผู้หญิงท้องไม่รับผิดชอบ แต่ผู้ชายที่ทำผู้หญิงท้องทำไมไม่รับผิดชอบ อยากให้โทษผู้ชายบ้าง ที่ไม่รับผิดชอบ ถ้าผู้ชายรับผิดชอบ ก็คงไม่เกิดเหตุการณ์นี้ถึงลูก ทำแท้งแบบนี้หรอก เธอเชื่อว่าผู้ชายให้ผู้หญิงทำ ไม่มีใครอยากท้องถึงลูกตัวเอง ถ้าไม่จำเป็น ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ ไม่ได้ลำส่วนแต่ลูกเขา (ผู้สื่อข่าว) เหมารวม... (เทียนหยด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

5. สภาพเศรษฐกิจ

ปัญหาทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่สร้างความกดดันให้เกิดความรุนแรงแก่ผู้หญิงที่ “ท้องไม่พร้อม” ผู้หญิงหลายคนที่อยู่กับสามีจนตั้งท้องแล้วจำเป็นต้องออกจากงาน กลายเป็นผู้พึ่งพิงสามีทางเศรษฐกิจ ไม่มีรายได้ อีกทั้งต้องแบกรับภาระเลี้ยงดูลูก และครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัด จนเกิดความเครียดความสับสนจนนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะยุติการตั้งท้องหรือไม่ทิ้งเด็กหรือ ฆ่าเด็กได้เช่นกัน

“...รู้สึกไม่ดีคำว่า “แม่ใจยักษ์” มันรุนแรงเกินไป เป็นคำที่แรง ผู้หญิงที่ท้องลูกเป็นคนไม่ดีใจแตก แต่เขามีเหตุจำเป็น เพราะเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ดีความหมายว่าเขาท้องลูกเป็นคนใจร้ายไปเลย อยากให้ลองมองเชิงที่ดีกว่านี้...” (ชอนกลิ่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับความเห็นของชมพูนุช ที่บอกว่า

...รู้สึกชาวเขียนรุนแรง ถ้าไม่ได้เจอกับตัวเอง คงไม่รู้ เรามีเหตุจำเป็นจริง ๆ เราคงไม่ยอมท้องลูกหรอก เราคงมีเหตุจำเป็น คิดว่าเอาลูกไปด้วยคงไม่รอด ท้องลูกคงมีคนเอาไปเลี้ยงดีกว่า ระหว่าง 9 เดือนที่เขาอุ้มลูกมา ตำรวจ สื่อไม่รู้เลยว่าเขาเจออะไรบ้าง ตอนที่เขาท้องเขาโดนอะไร เขาอาจถูกข่มขืน อย่าเพิ่งไปตัดสินขอให้หยุดเขียนข่าว อย่าใช้คำรุนแรงนัก หนูรู้สึกเข้าใจพวกเขา (ผู้หญิง) ปัญหามันหลายอย่าง สาเหตุมาจากผู้ชาย โทษผู้หญิงฝ่ายเดียวคงเป็นไปไม่ได้ อีกสาเหตุที่เด็กถูกทิ้ง คือ ผู้หญิงมีปัญหาเศรษฐกิจ... (ชมพูนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่กรณีศึกษา ก้านพลู (นามสมมุติ) หญิงสาวอายุ 33 ปี เธอเป็นผู้หญิงเก่งคนหนึ่ง แต่เธอก็พลาดด้วยความรักแท้กับชายหนุ่มอยู่กินด้วยกัน จนเธอได้ตั้งท้องได้ 5 เดือนด้วยความพร้อมของทั้งคู่อย่างเต็มเปี่ยม แต่ในที่สุดก็เจอเหตุการณ์ที่โหดร้าย เธอกำลังอุ้มท้อง เขารู้ว่าเธอมีไข้หญิงสาวบริสุทธิ์เธอเคยมีสามีมีลูกมาก่อน เป็นเหตุเขาโกรธมาก ครอบครัวเขาไม่ค่อยชอบเธอ

เขาไม่รับผิดชอบทอดทิ้งเธอและลูกให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน เธอรู้สึกเจ็บปวดมาก แต่ก็ยังสู้ไม่ห่อ เขาเป็นผู้ชายที่ใจดำมาก เธอจึงโทรหามูลนิธิเพื่อนหญิงซึ่งเจ้าหน้าที่แนะนำให้มาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน เธอคลอดบุตรสาวและฝากบุตรไว้ที่บ้านพักฉุกเฉินเพื่อดำเนินชีวิตด้วยความเป็นแม่คนเดียว ได้สะท้อนความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” ที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ว่า

...อ่านข่าวรู้สึกเครียด จริงแล้วผู้ชายบอกให้ไปเอาออก เพราะเขาไม่พร้อม ผู้ชายบอกว่าเอาออกเถอะ มีลูกจะลำบากบังคับให้เอาออกถ้าไม่เอาออกก็เลิกกัน ผู้หญิงจำเป็นต้องเอาออก นักข่าวโทษ “ผู้หญิง แม่” อย่างเดียว จริง ๆ รู้สึกมันไม่ยุติธรรมควรลงทั้งสองฝ่าย พ่อแม่ใจร้าย พ่อแม่ใจยักษ์ จริง ๆ แล้ว มิใช่ปกป้องรักษาผู้หญิง ตัดสินผู้หญิงผิด เป็นแม่ใจร้าย ...ไม่ใช่สาวใจแตกเสมอไป เขาเป็นสาวใจแตกจริงหรือเปล่า ไม่ใช่สาวใจแตกที่ทิ้งลูก รู้สึกว่าภาษาที่นักข่าวใช้รุนแรงมาก (ร้องไห้)... (ก้านพลู (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่องบันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมที่พบว่า สาเหตุที่เกิดการท้องเมื่อไม่พร้อมนำไปสู่การตัดสินใจทำแท้งได้นั้นคือ เรื่องวัฒนธรรมทางเพศของไทย ที่ส่งผลต่อกฎาพฤติกรรมทางเพศของผู้ชายมุ่งเอาเปรียบและทำร้ายผู้หญิงเป็นหลัก ปรากฏการข่มขืนเด็กและความรุนแรงในครอบครัวต่อชีวิตคู่

ขณะที่มาตรฐานเชิงซ้อนในเรื่องเพศ (double standard) เป็นบรรทัดฐานเรื่องเพศ ที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมเพศของชายและหญิงที่ก่อให้เกิดอำนาจและความชอบธรรมในเรื่องเพศไม่เสมอภาคกัน (นิมิต มั่งมีทรัพย์, 2542, น. 7) เมื่อบทบาทและสถานภาพของชายและหญิงมีความไม่เท่าเทียมกัน การประพฤติปฏิบัติต่อคนแต่ละเพศในสังคมจึงแตกต่างกันไป โดยเฉพาะเรื่องเพศและเพศวิถีนั้น มีแง่มุมของความแตกต่างที่มีรากฐานมาจากการโยงความเชื่อ ความหมาย และตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม ไม่ว่าเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ชายมีเหนือเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง ความเป็นแม่ และการยุติการตั้งครรภ์ ล้วนเป็นบทบาทของเพศหญิงที่ถูก “ปิด” นั่นคือ ถูกควบคุมและกวดขันในเรื่องของกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ภายในบ้าน เช่น ให้กำเนิด เลี้ยงดูบุตรและทำงานบ้าน แต่เพศชายกลับมีบทบาทในลักษณะเปิด เป็นอิสระ สามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้มากกว่า ซึ่งบทบาทที่ตรงกันข้ามนี้ มีนัยยะบ่งบอกการแบ่งแยกกิจกรรมและหน้าที่ของชายและหญิง รวมทั้งนัยยะซึ่งแสดงถึงการที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาอาศัยผู้ชายเป็นหลัก (สมเกียรติ ตั้งมโน และคณะ, ออนไลน์, 2547) การปลูกฝังอุดมการณ์ ค่านิยม ความเชื่อจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นตัวกลางระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 92) นี่เป็นการสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวปฏิบัติตามอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ส่งผลให้ผู้หญิงตั้งท้องพยายาม

ที่ทำแท้งเพราะกลัวพ่อแม่ต่อว่าและไม่ยอมรับ จึงต้องปิดบังเรื่องตั้งท้องไม่ให้ทางบ้านรับรู้ ทำให้ผู้หญิงที่ตั้งท้องเกิดความกดดัน ความเครียด เก็บกดไม่สามารถระบายความทุกข์ให้ใครฟังได้จึงมีความคิดจะทำแท้งหรือไม่ก็พยายามฆ่าตัวตาย (ภาสนันท์ อัครวัชร, 2547, น. 271) หรือผลักดันให้ผู้หญิงต้องตั้งท้อง และทิ้งลูกต่อไป

กลุ่มผู้หญิงที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ผลการศึกษาพบว่า ในกรณีศึกษากลุ่มผู้หญิงที่กำลังท้องอยู่ หลายคนมีความรู้สึกกำกวมทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” ดังเช่นกรณีศึกษาของ “ดอกเข็ม” (นามสมมุติ) สาวเหนือวัย 23 ปี ที่มีความใฝ่ฝันเหมือนเด็กสาวทั่วไปที่ต้องการมาหางานเสริมทำในกรุงเทพ และได้รู้จักหนุ่มนักศึกษาวัย 28 ปี แล้วได้แอบลักลอบมีความสัมพันธ์จนเธอรู้ว่าตั้งท้องได้ 3 เดือน เขารู้ว่าท้อง ก็พยายามบ่ายเบี่ยง จะไม่มาหาแล้ว เธอจึงคิดจะเอาลูกออก เขาให้เงินไปเอาออก แต่เธอรู้สึกกลัวการทำแท้ง เธอได้ไปคลินิก 2-3 ครั้งแต่ใจไม่กล้าที่เอาลูกออก เขาก็เลยขอลูกกับเธอ เธอไม่รับผิดชอบโดยอ้างว่า จะเรียนต่อปริญญาเอก เธอไม่มีปัญญาเลี้ยงและไม่พร้อมดูแลเธอและลูก ยังเอาตัวเองไม่รอดเลย ด้วยความรักเธอไม่อยากให้เขาเสียชื่อเสียง หมดอนาคตเพราะเธอ เธอพยายามดิ้นรนด้วยตนเองอุ้มท้องและหางานทำเพียงลำพัง จนนายจ้างรู้เข้าว่าเธอตั้งครรภ์ไม่ต้องการทำงานหนัก นายจ้างรู้ และแนะนำให้เธอเข้ามาขอความช่วยเหลือยังบ้านพักฉุกเฉิน เพราะคิดว่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งเธอก็รู้สึกเห็นด้วย แต่เธอรู้สึกว่าไม่เห็นด้วยกับภาพตัวแทนที่ตีตราผู้หญิง

...รู้สึกสงสารเด็ก รู้สึกโหด ไม่ควรเหมารวมผู้หญิงทั้งหมด คือต้องแยกแยะกับคนที่ท้องไม่พร้อม นักข่าวใช้คำแบบนี้ก็เหมาะสมอยู่ ถ้าเกิดการฆ่าลูก คือเขา (ผู้หญิง) ใจดำ เพราะลูกเป็นตัวแล้วมีชีวิตจิตใจ ใช้คำถูกแล้วที่ฆ่าลูกว่า “ใจโหดใจยักษ์” ถ้าวางลูกอาจใช้คำเบา ๆ ลงหน่อย เพราะไม่พร้อม ฐานะครอบครัว เราไม่สามารถบอกทางบ้านได้ว่าเราท้องไม่มีพ่อนะ รู้สึกเครียด หนูคิดฆ่าตัวตาย เขาคงเครียดมากเหมือนหนู เขาต้องโอกาสไม่รู้ซักถามใครเขาคิดว่า ทางนี้ดีที่สุดสำหรับเขาแล้ว เหมือนหนูคิดว่า ตายดีที่สุด มันมืดแปดด้านท้องนี้ไม่รู้ทำอย่างไร ไม่กล้าหาใคร ไม่กล้าหาเพื่อน สับสน วุ่นวาย สาเหตุเขาเครียดที่แฟนมีใหม่ หนู รู้สึกว่าน่าจะโทษผู้ชายด้วย คือมิใช่โยนให้ผู้หญิงฝ่ายเดียว รู้สึกเขา (ผู้ชาย) ให้ความสำคัญผู้ชายมาก เอาความผิดมาให้ผู้หญิง... (ดอกเข็ม (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับผู้หญิงหลายคนที่เห็นด้วย แต่ขณะเดียวกันก็รู้สึกไม่สบายใจ เพราะลึก ๆ ในใจก็ไม่ได้คิดที่จะกระทำแบบนี้ จึงไม่อยากให้ใครมาตอกย้ำ

ตัวอย่างกรณีศึกษาชีวิตอันร้อนของ “ก้านบัว” (นามสมมุติ) หญิงสาวราชบุรีวัย 33 ปี ซึ่งมีครอบครัวเป็นชาวสวนชาวไร่ เธอทำงานรับจ้างทั่วไป เธอได้พบผู้ชายคนแรกของชีวิตเป็นคนแถวบ้าน ประกอบอาชีพขับรถสิบล้อ เธอรักเขาเต็มเปี่ยมแต่พ่อแม่ไม่ชอบเขา จึงแอบลักลอบมีความสัมพันธ์กันจนได้ลูกสองคน ต่อมาเขาก็ติดคุกด้วยยาเสพติด ก้านบัวก็ดิ้นรนอดทนทำงานร้านอาหารเลี้ยงลูกเพื่อเฝ้ารอเขาออกจากคุกมาอยู่ด้วยกัน แต่เขาได้ทอดทิ้งเธอและลูกไปอยู่กับผู้หญิงใหม่ ต่อมาก้านบัวได้โดนผู้ชายคนหนึ่ง ย่องขึ้นบ้านข่มขืนกระทำชำเรา ก้านบัวไม่ได้คุมกำเนิด อีกทั้งคิดว่าเพียงครั้งเดียวคงไม่เป็นอะไร จึงไม่ได้แจ้งความตำรวจ จนเวลาผ่านไป 2 เดือน เธอก็รู้ว่าตัวเองตั้งท้อง เธอพยายามหาวิธีทำแท้งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นวิธีกินยา ทบหน้าท้อง เอาไม้แขวนเสื้อแทงเข้าช่องมดลูกเพื่อให้แท้ง ทำทุกวิธีด้วยตนเอง เธอไม่ได้ไปหาหมอ เพราะไม่มีเงิน อีกทั้งครอบครัวไม่ยอมรับเพราะอับอายที่ก้านบัวท้องแล้วไม่มีพ่อไม่มีใครรับผิดชอบ เธอตัดสินใจอุ้มท้องและพาลูกสาวดิ้นรนทำงานจนคลอดลูก แต่เธอไม่พร้อมเลี้ยงลูก ไม่มีปัญญาเลี้ยง เลี้ยงไม่ไหว ด้วยปัญหาด้านการเงิน เธอไม่ได้ส่งเสียแต่กับลูกตราน้ำ เธอถูกเขาทำร้ายจิตใจทุกอย่าง เธอเก็บกดโดนตี ตาสองข้างจนตาแดง จนเข้าโรงพยาบาลแต่เธอยังรักเขาอยู่ ก้านบัวคิดทิ้งลูก จึงนำลูกไปฝากผู้โดยสารคนหนึ่งซึ่งดูมีฐานะคืออยู่บนรถเมลิโธรา-ราม-สร้อยฟ้า ต่อมาก้านบัวถูกชาวบ้านด่าว่าเธอเป็นคนใจยักษ์ คนใจมาร เป็นแม่ที่เลว จนหนังสือพิมพ์ลงข่าว เธอมีเหตุผลเพราะว่าเลี้ยงไม่ได้ เธอไม่ยอมรับผิดชอบอีกทั้งครอบครัวยอมรับไม่ได้ชาวบ้านแอบซุบซิบนิทานว่าทิ้งลูก เป็นคนอับปรียัจฉไร จนเธอจึงพาลูกสองคนเข้ามาใช้ชีวิตอันร้อนคอดม้อกินม้อในกรุงเทพ และเข้ามาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน เพื่อพักฟื้นฟูสภาพจิตใจดีขึ้น ซึ่งเธอก็มีความรู้สึกที่

“...รู้สึกรุนแรง แต่มันควรแยกเป็นสองกรณีนะ กรณีที่เด็กตาย คิดว่าผู้หญิงพวกนี้สมควรโดนตราน้ำ แต่กับคนที่ทิ้งทิ้งแบบเป็นตัวเป็นตน ต้องมีสาเหตุ ถามเขาก่อน สาเหตุอะไรถึงทิ้ง ...” (ก้านบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงหลายคนได้รับความคาดหวังจากสังคมในเรื่องของความ เป็นแม่ โดยเฉพาะการให้คุณค่าว่าผู้หญิงที่ดี คือผู้หญิงที่เลือกที่จะเป็นแม่ แม้ว่าตัวเองจะพบกับ ความลำบากขนาดไหน ก็ต้องเลือกที่จะเป็นแม่และเลี้ยงดูลูก

...ในสันดานผู้หญิง ผู้หญิงจะไม่ใจร้ายขนาดนี้ จะไม่โดนว่าแม่ใจยักษ์ หรือว่าเป็น คนใจร้ายใจทมิฬเลย ถ้าไม่ถูกบีบบังคับ หรือกดดันอะไรมาหนัก ๆ เช่น ปัญหา ครอบครัว ปัญหา มีลูกอยู่แล้ว พ่อแม่พี่น้อง สามี ทบตีร่างกาย อาจจะโดนข่มขืน มา ไหนจะทำมาหากินอีกในแต่ละวัน ทุกปัญหาจิตใจของผู้หญิงเกี่ยวข้องกับ

สภาพจิตใจ คือผู้หญิงโดนแบบนี้มาต้องเก็บกดอยู่แล้ว ทุกอย่างที่เราพูดมานี้ก็กดดัน แต่โดยพื้นฐานของผู้หญิงแล้วคิดว่าจะไม่เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เลย แล้วความรู้สึกที่ผ่านมาก็รู้สึกที่เราไม่ใช่คนใจร้าย แต่ก็ไม่อยากคิดอะไรลึกซึ้งไปกว่านั้น เพราะมันมีผลต่อจิตใจมากนะสำหรับคนเป็นแม่... (ก้านบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

จากความคาดหวังในสังคมซึ่งมองว่าหน้าที่ที่สำคัญของผู้หญิงคือความเป็นแม่ นำมาสู่ความคิดความเชื่อของคนในสังคมที่ว่าทารกมีสิทธิที่จะเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ และมีสิทธิในชีวิตเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

“...ทิ้งเด็กแบบตายนี้ยังงี้ก็สมควรโดยตราน้ำ ทำไมต้องทำให้เขาตายล่ะ ถ้าทำให้เขาตายทำไมไม่ทำตั้งแต่เดือนหนึ่ง สองเดือนล่ะ ทำไมต้องทำให้เขาตอนคลอด เด็กช่วงนี้กำลังน่ารักนะ ซึ่งเขาไม่รู้อิโนอิเหน่เลย...” (ก้านบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

คงไม่ใช่เรื่องง่ายที่ผู้หญิงสักคนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะไม่เป็นแม่ แม้ว่าตัวเองจะไม่พร้อมขนาดไหนก็ตาม เพราะการฝ่าฝืนบรรทัดฐานในทางสังคมแบบนี้ส่งผลกับผู้หญิงที่ได้ชื่อว่าเป็นเพศแม่ทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างไม่มีวันลืม

...รู้สึกคิดถึงในอดีตซิคะ เราอ่านหนังสือพิมพ์เจอ “แม่ใจร้ายทิ้งลูก” พอเราเจอปั๊บคือกระตุ่นแผลเป็นเรา เราเคยมีประวัติแบบนี้ เรารู้สึกไม่สบายใจที่มีแบบนี้ เรามีแผล ตรงนี้จะเป็นแผลสำหรับผู้หญิงไปตลอดชีวิตเลย ชาวบ้านก็พูดทุกอย่างไปไหนไม่มีใครต้อนรับ โดนด่า โดนเขาว่า โดนเขากระแทกทุกอย่างสารพัด เหมือนเราเป็นตัวเสนียดจัญไรของสังคมไปเลย เรายอมรับสภาพที่เราตอนนั้นว่า มันใช่หมาที่ขี้เรื้อนนะ คนเขาทำแบบนั้น ยิ่งกว่าหมาขี้เรื้อน ไม่มีอะไรจะเปรียบเทียบได้แล้ว เพราะความเลว คือสุด ๆ ของชีวิต พ่อแม่ไม่ให้เข้าบ้าน ด่าว่า ไม่เคยถามว่าเพราะอะไร ไม่มีใครถามหนู ว่าทำไปเพราะสาเหตุใด อยู่กับความเก็บกด กดดันทุกอย่างที่เป็นความเครียด ความอับปรีย จัญไร ยังไงใจมันเป็นตราบาป อยู่ในใจเคยทิ้งลูก โหดเหี้ยมมากเลย จัญไรมากเลย มันมีแต่ซ้ำเติมแล้วก็เหยียบเลยเหยียบให้จมเลยไม่ให้ฟื้นขึ้นเลย มันอยู่ไม่ได้ รู้สึกว่าอยู่ไม่ได้แล้ว ไม่มีพื้นที่สำหรับเราแล้ว ไม่มีใครต้อนรับหนูแล้ว แม่กับพ่อแท้ ๆ ไม่มองหน้า เอาแต่ด่า ไม่ถามหนูซักคำหนึ่งว่าเพราะสาเหตุอะไร หนูไม่ต้องให้คนด่าว่าทิ้งลูก เป็นคนอับปรียจัญไร... (ก้านบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ด้วยเหตุผลเบื้องหลังการสร้างภาพตัวตนและวาทกรรมซึ่งปรากฏอย่างบ่อยครั้งทางสื่อมวลชนแบบกระแสหลัก ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเราจะพบภาพตัวตนลักษณะคล้าย ๆ กันนี้ ได้รับการนำเสนอจนชินตา อาทิเช่น แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้ายใจมาร สาวใจแตก

วัยรุ่นใจแตกรักสนุกสำส่อน เป็นต้น ซึ่งภาพตัวแทนเหล่านี้ เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์และบทบาท ความเป็นผู้หญิงที่ถูกติดไว้กับ ความเป็นแม่อย่างเหนียวแน่น ที่มีความหมายและคุณค่าของความเป็นสตรีเพศ ที่ฝังรากลึกด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการครอบครองผู้หญิงอย่างชอบธรรม โดยการประกอบสร้าง (constructed) ทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อตีตราทางเพศให้กับผู้หญิง จนกลายเป็นภาพเหมารวม (Stereotype) (Hall, 1997, p. 235) ให้แก่ผู้หญิงที่ประพฤตินอกกรอบที่สังคมไทยคาดหวังไว้นั้นคือ เมื่อหญิงโสดมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส จนผู้หญิงตั้งท้อง มีลูก แล้วไม่รับผิดชอบดูแลลูกตนเองเป็น “ผู้หญิงเลว”

อีกทั้งผู้หญิงในกลุ่มนี้ยังมีความเชื่อเรื่องกลุ่มสนับสนุนการเกิดหรือกลุ่มโปรไลฟ์ (Pro-life) ที่มองว่าตัวอ่อนที่อยู่ในครรภ์มนุษย์หรือตัวบุคคลซึ่งมีสิทธิที่จะเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ และมีค่าเท่ากับ บุคคลที่เกิดมาแล้ว (เกสริน ศักดิ์กำจร อ้างถึงใน อารดี ประสมทรัพย์, 2550, น. 23) มองว่าชีวิตเด็กเริ่มตั้งแต่มีการปฏิสนธิเกิดขึ้นระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ดังนั้นผู้หญิงที่ดำรงความคิดความเชื่อแบบนี้ ก็ถือว่าเป็น “ผู้หญิงดี” หรือเป็นแม่ที่ดี ตามที่สังคมคาดหวังผู้หญิงไว้ตามที่สังคมไทยคาดหวังผู้หญิงไว้อยู่ในกรอบจารีตประเพณี โดยไม่กล้าตั้งคำถามต่อความเป็นรองของตนเอง และหากผู้หญิงคนใดไม่เป็นไปตามกรอบนี้ ถือว่าเป็นอื่น (The other)

จะเห็นได้ว่า ทางเลือกของผู้หญิงในสังคมไทยจึงแทบจะไม่มี หรือถ้ามีก็คงจะน้อยมาก โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และความเป็นเพศสรีระ (sex)

กลุ่มที่เห็นด้วยกับภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์”

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้หญิงที่คลอดแล้ว เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยภาพตัวแทน แม่ใจยักษ์ ที่สื่อและสังคมใช้คำนี้ เนื่องจากผู้หญิงต้องมีความเป็นแม่ มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกตนเองในไส้ ถึงผู้หญิงจะประสบปัญหากดดันขนาดไหน ผู้หญิงที่ดีต้องมีสัญชาตญาณของความเป็นแม่ ต้องเลี้ยงดูลูกให้ดี จะไม่ทำแท้งและทิ้งลูกเด็ดขาด ดังนั้นผู้หญิงกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกเห็นด้วยกับสื่อที่จะเรียกผู้หญิงที่เลือกทำแท้งหรือทิ้งเด็กว่า สมควรถูกประณามตีตราว่าเป็น “แม่ใจยักษ์”

ดังตัวอย่างกรณีศึกษา “บานชื่น” (นามสมมุติ) สาววัย 30 ปีรับจ้างทำงานแม่บ้าน เธอมีสามีประกอบอาชีพรับจ้างขับรถบรรทุก อยู่ด้วยกันมานาน 3 ปี มีลูกสาววัย 3 ขวบ และเธอกำลังตั้งท้องอีก 4 เดือน สามีเริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปตีตัวออกห่าง แอบมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนใหม่ สามีทอดทิ้งขาดการติดต่อบานชื่นซึ่งกำลังตั้งท้องแก่ใกล้คลอด ต้องมาเช่าพื้นที่ปลูกเพิงอยู่กับลูกเพียงลำพัง ต้องออกจากงานหาเช้ากินค่ำโดยเดินเก็บขยะขาย รับจ้างรับซักผ้าไปวัน ๆ หนึ่งได้รายได้วันละ 30-40 บาทเท่านั้น ได้คลอดลูกที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เธอคิดที่จะทิ้งลูกเพิงคลอด

ได้ 5 วันไว้ที่โรงพยาบาล แต่นักสังคมสงเคราะห์ได้มาทักทายพูดคุยและส่งมาขอความช่วยเหลือที่บ้านพักฉุกเฉิน เป็นหนึ่งทางเลือกของชีวิตเธอและลูก ได้ให้ความเห็นว่า

...หนูรู้สึกว่า เขา (ผู้สื่อข่าว) พูดถูกแล้ว เขาพูดหัวข่าวถูกแล้ว มันไม่รุนแรง อย่างเผาลูก แม่ใจยักษ์ ถูกแล้วมันควรเป็นคำที่หยาบกว่านี้ด้วยซ้ำ ถูกแล้วละ รู้สึกว่าเขาไม่น่าทำแบบนั้น เขาน่าจะมีทางเลือกอื่นดีกว่านี้ที่ไม่ต้องฆ่า/ทิ้ง คนเราเจอปัญหาเลี้ยงไม่ได้จริง ๆ แต่การฆ่าลูกมันไม่สมควรเขา (ลูก) ไม่รู้เรื่องกับเราด้วยเราเป็นคนทำให้เขาเกิดมา ทิ้ง ฆ่าเขา (ลูก) หนักไป ถ้าจะทิ้งเด็กก็ควรให้เขาไปดีกว่านี้ ยังไงสังคมไทยก็ประณามผู้หญิง เพราะว่าเราเป็นแม่ เราเป็นคนทำให้เขาเกิดมา เด็กเกิดมาอยู่ที่มีเราอับดับแรก แม่ต้องจับเขาเป็นคนแรก เขา (ผู้สื่อข่าว) ก็ประณามเพราะเราเป็นคนทิ้ง... (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สอดคล้องกับความคิดของบัว ผู้หญิงที่ประสบปัญหาแต่เลือกที่จะตั้งท้องรอลอด ได้ออกมาเล่าถึงเรื่องราวชีวิต “บัว” (นามสมมุติ) แม่บ้านสาววัย 31 ปี เป็นหญิงที่มีความพร้อม ได้แต่งงานอยู่ด้วยกันกับสามีวัย 34 ปี ประกอบอาชีพช่างซ่อมรถ มาเป็นเวลา 4 ปี จนตั้งท้อง 5 เดือนสามีเริ่มมีพฤติกรรม ดื่มเหล้า เที่ยวกลางคืนติดเพื่อน ติดผู้หญิงไปเรื่อย เธอรู้สึกแย่ เริ่มมีปากเสียงทะเลาะเบาะแว้งไม่เว้นแต่ละวันถึงขั้นทำร้ายร่างกาย บัวไปหาพี่สาว ให้เลิกกับผู้ชายคนนี้ ให้เริ่มชีวิตใหม่ บัวอุ้มท้องไปหางานให้ทำ ทำดอกไม้จันทน์ แม่บ้านจนคลอดลูกได้ 3 วัน แต่เขาก็พยายามจู่โจมบัวและลูกกลับมายุ่งด้วย ด้วยความรู้สึกความเป็นแม่เธออยากให้ลูกมีพ่อ แต่อยู่ได้เพียง 1 เดือนกว่า สามีก็ดื่มเหล้า ติดผู้หญิงอีกเธออุ้มลูกสาวมาอยู่พี่สาวอีก สามีได้มาอาละวาดที่บ้านพี่สาวก่อความรำคาญ รับบัวและลูกกลับอีกครั้ง เธออดทนเพื่อลูก แต่สามีนำผู้หญิงใหม่เข้าบ้านและขับไล่ไล่ส่งเธอและลูกออกจากบ้าน จากนั้นบัวอุ้มลูกมาหาพี่สาวแต่เกรงใจครอบครัวพี่สาวจึงมาขอความช่วยเหลือบ้านพักฉุกเฉิน เธอมีความเห็นด้วยว่าผู้หญิงสมควรถูกตีตราว่าแม่ใจยักษ์แล้ว

“...รู้สึกสมควรที่จะถูกประณาม เพราะว่าถ้าเราตั้งใจหรือไม่ตั้งใจควรรหาทางออกที่ดีที่สุดก่อน มันต้องมีสักทางในความคิดหนู ไม่ใช่ทิ้ง ไปทำแท้ง มันต้องมีทางออกไม่ใช่ทิ้งลูก ฆ่าลูก... (บัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจแต่อย่างใด ที่ผู้หญิงในสังคมไทยและในอีกหลาย ๆ ที่บนโลกใบนี้จะถูกหล่อหลอมจากความคิดว่า ผู้หญิงที่ดีต้องไม่แสดงออกด้านกามารมณ์ ต้องรักษาพรหมจรรย์ ต้องรักษนวลสงวนตัวและเทิดทูนระบบผัวเดียวเมียเดียว ภาพเหล่านี้ถูกนำมาหล่อหลอมให้กลายมาเป็นภาพในอุดมคติของกุลสตรีไทย

...ผู้หญิงสมควรถูกประณามว่า “ใจง่าย” ทำอะไรไม่คิด สมควรที่เธอ (ผู้สื่อข่าว) ว่าผู้หญิงควรรักนวลสงวนตัว ถ้าผู้หญิงไม่ง่าย ไม่เห็นแก่วัตถุสิ่งของ ที่หนูมีความคิดแบบนี้เพราะสามีหนู ตอนที่เธอไปจับเด็ก เด็กก็บอกเธอต้องการเงินไปซื้อเสื้อผ้า หนูรู้สึกเจ็บปวด เครียด คือสังคมสมัยนี้ ยุคจรวด แม่สอนว่า “มีแฟนได้แต่อย่าเสียตัวก่อน” ต้องให้ผู้ใหญ่รับรู้ ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ก่อนวัยอันควร ผู้หญิงมีเรื่องเสียเปรียบตลอด ท้องก็มีปัญหาสำหรับผู้ชายไม่เสียหายการมีเพศสัมพันธ์ผู้ชายได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงต้องทรมาน ในความเป็นแม่ต้องมีความรับผิดชอบ เป็นแม่ต้องดูแลลูก เราต้องหาทางออกให้เธอ (ลูก) ไม่ใช่ทิ้งลูก หนูลำบากหนูก็ไม่ทิ้งลูก... (บัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ดังนั้น จึงมีผู้หญิงอีกจำนวนไม่น้อยที่ก้มหน้ายอมรับคำว่า “แม่ใจยักษ์” อย่างไม่ได้แย่งแม่เล็ก ๆ ในใจจะรู้สึกที่ไม่ใช่

...ใคร ๆ ก็ว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” ทั้งนั้นแหละ รู้สึกหดหู่ ก็สมควรแล้วที่โดนว่าแม่ใจยักษ์ใจมาร เด็กอ่อน ๆ เธอมาทิ้งขยะเอาฝาปิด ที่ฆ่าเด็กทั้งเป็น สมควรใจยักษ์ใจมาร หนูรู้สึกว่าเป็นแม่ใจยักษ์ เหมือนกัน ท้องเดือนหนึ่งไม่พร้อมไปเธอออก หนูก็เคยทำแท้ง หนูไปดูตอออก ร้องไห้เสียใจ เหตุการณ์บังคับไป ผู้ชายบอกว่าไม่ได้ ๆ ต้องเธอออก ผู้ชายให้เธอออก รู้สึกอารมณ์หดหู่ สลดใจด้วย หนูอ่านข่าวเธอเด็กทั้งฝาปิดด้วยเด็กร้อง ๆ ๆ ก็ตาย ฆ่าเป็น ๆ ซึ่งผู้หญิงเป็นผู้กระทำมากกว่า แฟนก็ทิ้ง... (พิกุล (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

เมื่อการทิ้งลูกกลายเป็นตรรกะสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงหลายคนจึงเลือกที่จะไม่ทำ แม้จะไม่มีทางเลือก ขณะเดียวกันก็มองว่าแม่จะไม่พร้อมแต่ผู้หญิงก็ไม่ควรละทิ้งความเป็นแม่ เพราะเด็กที่เกิดมามีสิทธิที่จะใช้ชีวิตไม่ต่างจากคนทั่ว ๆ ไป

... ความเป็นแม่ ผู้หญิงต้องทรมาน ต้องมีความรับผิดชอบ เป็นแม่ต้องให้ลูก เราต้องหาทางออกให้เธอไม่ใช่ทิ้ง หนูลำบาก หนูก็ไม่ทิ้งลูก ผู้หญิงไม่ควรทิ้ง ต้องรักลูก ดูแลลูก ความเป็นแม่ เพราะเราถูกปลูกฝังมาแบบนี้ ตอนท้อง 5 เดือน มีปัญหาคนข้างห้องบอกว่าพาหนูไปทำแท้ง เดือนละ 2,000 บาท เขาบอก 5 เดือนทำได้ ทั้งที่หนูไม่มีทางออก แต่ไม่ทำ คิดว่ายังงั้นทนอึดท้องเขาไปยังงั้นต้องมีแสงสว่างไม่ไหม้ดมน ต้องมีสักทางหนึ่ง ถ้าเรากล้าเปิดใจคุยกับใคร เราไม่เก็บความทุกข์ เราต้องมาหาใครสักคนที่ช่วยเหลือ... (บัว (นามสมมติ), สัมภาษณ์)

แน่นอนว่า สังคมได้สร้างกำหนดและสร้างกฎเกณฑ์ที่สำคัญไว้ว่า ผู้หญิงจะเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์ต้องเป็นแม่ และต้องเป็นแม่ที่ดี เสียสละเพื่อลูก ทำให้ผู้หญิงที่ไม่สามารถประพาศิตัว

ตามกรอบมาตรฐานที่สังคมสร้างไว้ได้นี้กลายเป็นคนไม่ดี เมื่อผู้หญิงทุกคนต้องเป็นแม่ สังคมจึงไม่มีที่ทางให้กับผู้หญิงที่ไม่เลือกที่จะเป็นแม่

นักสตรีนิยมหลายคน ได้ออกมาตั้งคำถามกับ “ความเป็นแม่” หลายคนมองว่าความเป็นแม่กลายเป็นสิ่งที่สังคมทำให้กลายเป็นสถาบัน (institutionalized) (Maggie Humm อ้างถึงใน บุษกร กาสมณี, 2548, น. 3)

จะเห็นได้ว่า “ความเป็นแม่” อย่างที่เราคุ้นเคยและให้คุณค่านั้นไม่ได้เป็น “ธรรมชาติ” ของผู้หญิง แต่เป็นสถาบันที่สังคมสร้างขึ้นบนฐานของลักษณะทางชีวภาพที่ว่าเพศหญิงเป็นฝ่ายตั้งท้องและให้นมลูก ความเป็นแม่เป็นสถาบันที่มีความรับผิดชอบและหน้าที่หลายประการที่ซับซ้อน ในขณะที่ผู้หญิงจะมีอำนาจในการเลือกและกำหนดแง่มุมต่าง ๆ ของความเป็นแม่น้อยมากผู้หญิงถูกปลูกฝังให้เตรียมตัวสำหรับการเป็นแม่หรือถูกคาดหวังในบทบาทนี้ เพราะความเป็นเพศหญิงถูกเชื่อมโยงเข้ากับความเป็นแม่ ผู้หญิงจึงไม่มีโอกาสแม้แต่จะคิดหรือเลือกว่าตนเองต้องการที่จะเป็นแม่หรือไม่ (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ อ้างถึงใน อารดี ประสมทรัพย์, 2550, น. 34) จนดูเหมือนว่าเป็นบทบาทที่ผู้หญิงไม่สามารถปฏิเสธได้ สำหรับสังคมไทยการเป็นเมียและแม่ที่ดีจะเริ่มต้นปลูกฝังค่านิยมความเชื่อเรื่องผู้หญิงต้อง “รักษานวลสงวนตัว” ซึ่งฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมโดยการผลิตซ้ำและตอกย้ำผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ

ความเชื่อเรื่องการรักษานวลสงวนตัว ได้ถูกนำมาเชื่อมโยงกับเรื่องเพศในมิติวัฒนธรรม-สังคมมีส่วนสร้างอคติและขีดเส้นแบ่งระหว่างบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชาย ผู้หญิงมักเป็นฝ่ายถูกเรียกร้องให้รักษาพรหมจรรย์เพราะว่าคุณค่าของผู้หญิงวัดได้ที่สิ่งนี้ ในขณะที่สังคมกลับปล่อยให้ผู้ชายแสวงหาประสบการณ์ทางเพศ ซึ่งวาทกรรมนี้จะกลายเป็นมาตรฐานที่ใช้ตัดสินคุณค่าผู้หญิง (วิลาสินี พิพิธกุล, 2546, น. 217-218) ออกเป็นสองกลุ่ม คือ “ผู้หญิงดี” ที่ต้องชื่อบริสุทธิ์ไว้ร่องรอยประสบการณ์ทางเพศ และ “ผู้หญิงชั่ว” ซึ่งหมายถึงการสำส่อนทางเพศ ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทำให้ผู้หญิงที่ตกอยู่ในซีกของผู้หญิงไม่ดีนั้น ถูกประทับตราจากสังคม ซึ่งสังคมไทยยังไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงและเด็กที่ท้องไม่พร้อม จนทำให้ผู้หญิงไร้ทางเลือก และจำเป็นต้องตัดสินใจเพียงชั่ววูบในการทำร้ายเด็ก ฆ่าเด็กทารกในที่สุด

ซึ่งผู้หญิงในกลุ่มนี้หลายคน มีความเชื่อว่าในฐานะเราเป็นแม่นั้น เราต้องหาทางออกเลือกควรใช้ “สติปัญญา” ในการไตร่ตรองเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด แต่มิใช่การตัดสินใจแบบง่าย ๆ นั่นก็คือ การทำแท้ง และ/หรือการทอดทิ้งเด็ก ฆ่าเด็กตามที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล ห้างน้ำ สะพานลอยและสถานที่อื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้หญิงเหล่านี้ได้ถูกสังคมคาดหวังว่า “แม่” ต้องคำนึงถึง “ลูก” ก่อนอื่นใดเพราะผู้หญิงถูกครอบงำและเอาเปรียบจากโครงสร้างของสังคม เนื่องจากค่านิยมและวัฒนธรรม ที่นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ทำให้ผู้หญิงขาดโอกาสและ

อำนาจทุกมิติ ระบบอุปถัมภ์โดยกระทำความรุนแรงให้ผู้หญิงทั้งทางตรงและทางอ้อมผู้หญิงต้องอยู่ในครอบครัว “หน่วยของชายเป็นใหญ่ภายในสังคมชายเป็นใหญ่” (เคท มิลเลท, 1971 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 92) ความเคยชินในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ถูกทำให้เป็นเรื่องปกติ ผู้หญิงรับค่านิยม วัฒนธรรมของสังคมเข้าไปฝังในความนึกคิด จนไม่เคยตั้งคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่กล่าวว่าสมควรแล้วที่ถูกประณามประทัตตราแบบนี้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้ผู้หญิงทั้งหมดจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกันบ้างในบางประเด็นกับคำว่า “แม่ใจยักษ์” แต่ผู้หญิงทั้งหมดก็เห็นพ้องต้องกันว่าสื่อไม่ควรที่จะนำเสนอข่าวโดยเรียกพวกเธอว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” เพราะคำนี้เป็นคำที่ฟังดูแล้วโหดร้าย และส่งผลต่อจิตใจของผู้หญิงที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรง อีกทั้งเป็นคำที่เหมือนกับการตัดสินว่าผู้หญิงเท่านั้นที่เป็นฝ่ายผิด ถ้าหากเราจะตั้งคำถามว่า ทำไมผู้หญิงบางคนถึงรู้สึกและยอมรับกับคำนี้ในบางครั้ง แม้ว่าในส่วนลึกจะรู้สึกสะเทือนใจ เราอาจจะพบว่า ด้วยโครงสร้างสังคม วัฒนธรรมไทย ที่บ่งบอกกำกับว่าผู้หญิงที่ดีต้องเป็นแม่เป็นเมียที่ดี ดังที่กล่าวมาแล้วทำให้ผู้หญิงรู้สึกว่าสิ่งที่ตัวเองทำเป็นสิ่งที่ผิด เพราะตัวเองไม่สามารถปฏิบัติตามกรอบของผู้หญิงดีตามที่สังคมคาดหวังผู้หญิงไว้ได้

ผู้หญิงทุกคนเริ่มต้นชีวิตคู่ ด้วยความรักแบบโลกสี่ชมพู และคาดหวังว่าจะสร้างครอบครัวที่ดีอบอุ่นกับผู้ชายที่ตัวเองรัก มีลูกเป็นโชคล่องใจ แต่ในบางครั้งชีวิตของทุกคนก็ไม่เป็นไปตามอย่างในอุดมคติเสมอไป หลายครั้งที่กฎเกณฑ์ของสังคมเป็นกฎที่ถูกประกอบสร้างขึ้นโดยสังคม วัฒนธรรมมากำกับชีวิตผู้หญิง เราจะได้เห็นได้จากการอบรมสั่งสอนลูกผู้หญิงผ่านการควบคุม กำกับโดยสถาบันต่าง ๆ ของรัฐ และสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนาและสื่อมวลชน ล้วนแต่ให้สิทธิผู้ชายมีอำนาจในชีวิตเหนือฝ่ายหญิงเสมอ เมื่อผู้หญิงเป็นเด็ก ชีวิตจะถูกกำกับด้วยกฎระเบียบและคำสอนให้เพื่อให้โตขึ้นเป็นผู้หญิงที่ดี เพียบพร้อม เป็นแม่เหี่ยว แม่เรือน ในขณะที่ผู้ชายจะถูกสอนให้เป็นผู้มีอำนาจ โดยเฉพาะเรื่องทางเพศ (sexuality) ที่มีมาตรฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เมื่อผู้หญิงโสดตั้งท้องนอกการสมรส ผู้หญิงจะถูกประณามว่า “ใจแตก” “ใจง่าย” แทนที่ โดยไม่เคยมีใครตั้งคำถามผู้ชายที่เป็นผู้ร่วมในปัญหานี้ ถ้าผู้ชายทิ้ง ผู้หญิงจะกลายเป็นผู้หญิงใจง่ายที่ผู้ชายสมควรทิ้ง ถ้าตั้งท้องแล้วเก็บท้องนั้นไว้เป็นแม่คนเดียวก็จะเป็นผู้หญิงท้องไม่มีพ่อ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงภาวะไร้อำนาจของผู้หญิงที่สังคมระบบชายเป็นใหญ่ควบคุมและสร้างไว้ให้ และทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิงในสังคมไทย ซึ่งเกิดจากความรุนแรงเชิงโครงสร้าง การใช้อำนาจโดยเฉพาะแบบชายเป็นใหญ่ ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่วางบทบาทความเป็นหญิงให้ด้อยและมีคุณค่าต่ำกว่าความเป็นชาย และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่มีรากลึกฝังแน่นในฐานคิดของสถาบันหลัก

แม้ผู้หญิงพยายามต่อต้านด้วยการไม่เห็นด้วยคำว่า “แม่ใจยักษ์” แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะปลดแอกจากกรอบสังคมกระแสหลักต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดต่อกันมา เพราะในที่สุดวาทกรรมหลักนี้จะกระทบจิตใจกับผู้หญิงที่เป็นผู้กระทำ ทั้ง ๆ ที่ในสถานการณ์นั้น ๆ ผู้หญิงอาจจะไม่มีทางเลือกมากนัก ดังนั้นเมื่อรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาแล้วเราจึงควรมาช่วยกันคิดแก้ปัญหาว่าจะช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบปัญหานี้อย่างไร มากกว่าที่จะประณามผู้หญิงอย่างที่ผ่านมา ๆ มา

แต่โดยนัยยะแล้วผู้หญิงเกือบทั้งหมดก็ตำหนิสื่อที่เสนอภาพตัวแทนว่า “แม่ใจยักษ์” แต่สิ่งที่ทรงอิทธิพลกว่าสื่อ ก็คือ “ระบบวิธีคิด” ของคนในสังคม ซึ่งสื่อส่วนหนึ่งเป็นทั้งภาพสะท้อนของวิธีคิดและเป็นผู้ชี้นำวิธีคิดของสังคมที่ทำให้ผู้หญิงกลุ่มหนึ่งเห็นด้วย ผู้หญิงถูกกำกับภายใต้ระบบอำนาจ กลไกของสังคมบางที่ผู้หญิงอาจจะตำหนิสื่อ แต่มิได้ตระหนักถึงระบบใหญ่ที่เหนือกว่าสื่อ นั่นก็คือ ระบบวิธีคิดที่ครอบงำความคิดของคนในสังคม ทำให้บางครั้งผู้หญิงยอมรับภาพตัวแทนของ “แม่ใจยักษ์” แต่ไม่ยอมรับสื่อหรือไม่ยอมรับวิธีคิดของสื่อ ซึ่งสื่อเองก็ถ่ายทอดระบบวิธีคิดแบบเดียวกับสังคมที่อยู่เบื้องหลังการนำเสนอสู่สังคมเช่นกัน

การให้ความหมายใหม่หรือต่อรองความหมายใหม่

ต่อวาทกรรมข่าวการทิ้งลูกของผู้หญิง

คำว่า “แม่ใจยักษ์” เป็นภาพผู้หญิง เป็นภาพของผู้หญิงไม่ดี ละเมิดบรรทัดฐานของความเป็นผู้หญิงดี โดยเฉพาะความเป็นแม่ ที่ถูกสื่อตอกย้ำให้คุณค่าในเชิงลบเมื่อเกิดข่าวการทิ้งลูก ถูกนำมาเสนอ “ผลิตซ้ำ” และ “ตอกย้ำ” จนเคยชินกลายเป็นความจริง ทำให้ผู้หญิง ครอบครัวยุโรป และสังคมเชื่อว่าผู้กระทำเช่นนี้สมควรถูกประณาม ดังที่ปรากฏหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ดังนี้

“สลัด! แม่ใจยักษ์ รีดลูก ยัดกระเป๋าทิ้งกองขยะ รีดลูก น้อยยัดกระเป๋าทิ้งกองขยะ โยนทิ้งกองขยะ ก่อนเป็น ชาว จากการตรวจสอบภายในกระเป๋ามีเศษผ้าขนหนู และพบ ซากทารกเพศชายอายุครรภ์ประมาณ 7 เดือน นอนอยู่ในเศษผ้า สภาพศพตัวซีดขาวมีสาย คัดฝีมือนักแม่ใจยักษ์ รีดลูก ทำแท้ง และนำศพมาทิ้งเพื่อหนีความผิด” (“สลัด! แม่ใจยักษ์ รีดลูก ยัดกระเป๋าทิ้งกองขยะ,” ออนไลน์, 2551)

“แม่ใจยักษ์ หมกหลุกลงตะกร้า เตรียมทิ้ง!!!” (พันธุ์ทิพย์, ออนไลน์, 2551)

“แม่ใจร้ายทิ้งลูกตัวเองเป็นศพ” (เดลินิวส์, 19 มิถุนายน 2550)

“สาวใจแตกแฉชีวิตแพะ ทำแท้ง 2 คน” (ไทยรัฐ, 3 พฤษภาคม 2550)

“แม่ทัพพิทุบลูกชนศพทิ้ง ขยะ กลัวผิดเผาข้า แม่ใจยักษ์ สุดโหดเบ่งคลอตลูกเอง แล้วฆ่าทันที” (เดลินิวส์, 3 มีนาคม 2548)

“...ฝีมือของวัยรุ่นใจแตก ที่ชอบรักสนุก ตั้งท้องโดยไม่มีพ่อ เมื่อคลอดออกมาจนปัญญาเลี้ยงดู...” (ไทยรัฐ, 27 มิถุนายน 2546)

เมื่อสื่อและสังคมไทยให้ความสำคัญกับเด็กอยู่ในท้อง และการมีชีวิตอยู่รอดของเด็กมากกว่าแม่ที่อุ้มท้องมา สิ่งที่เราเห็นอยู่เป็นประจำ ๆ จนเคยชินนั้นก็คือการประณามผู้หญิง ดังนั้นเราจึงควรหันกลับมาตั้งคำถามกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าแล้วเราได้อะไรจากการประณามผู้หญิง แทนที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะเข้าร่วมมือกันเพื่อช่วยกันหาทางออกกับปัญหานี้ โดยการรับฟังเสียงเจียบของผู้หญิงอย่างเข้าใจอีกทั้งการเสริมพลังอำนาจให้กับผู้หญิงเหล่านี้ต่อไปอย่างมีคุณค่าในตนเอง

ปรากฏการณ์ข่าว ผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมแล้วตัดสินใจเลือกที่จะทำแท้งหรือทิ้งเด็กซึ่งสื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอถ้อยคำที่เรียกผู้หญิงที่ละทิ้งลูกว่า “แม่ใจยักษ์” ดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นการสร้างวาทกรรมแบบเดิม ๆ ที่ต้องการลดทอนความเป็นผู้หญิงให้มีแต่ภาพด้านลบเพียงมิติเดียว ว่า “ผู้หญิงเลว” (bad girl) มีจิตใจโหดเหี้ยมผิดมนุษย์ โดยแทบไม่มีความดี ในการศึกษาเรื่องภาพตัวแทน “แม่ใจยักษ์” นี้ ผู้หญิงหลายคนต้องการสร้างนิยามหรือต่อรองให้ความหมายใหม่เห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ผ่านประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นกำลังตั้งท้องรอลคลอด, คลอดลูกแล้ว, คลอดแล้วยกเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม และกลุ่มที่ทิ้งลูก สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานที่ได้ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น คือผู้หญิงทุกคนได้ต่อรองในการสร้างนิยามหรือให้ความหมายใหม่เพื่อต่อสู้กับวาทกรรมหลักแบบชายเป็นใหญ่เมื่อมีปรากฏการณ์ข่าวการทิ้งลูก โดยการสร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ ๆ ที่มีความอ่อนโยนและสร้างสรรค์การเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้หญิงมากขึ้นด้วยเสียงของผู้หญิงเอง ซึ่งแยกออกเป็นดังนี้

1. การให้ความหมายใหม่ต่อ“ข่าวการทิ้งลูก”ในมุมมองความเป็นแม่/ความเป็นหญิง
2. การให้ความหมายใหม่ต่อ“ข่าวการทิ้งลูก”ในมุมมองมิติหญิงชายหรือเพศสภาพ
3. การให้ความหมายใหม่ต่อ“ข่าวการทิ้งลูก” ในมุมมองความเป็นแม่/ความเป็นผู้หญิง

นับเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ของผู้หญิงทุกกลุ่มที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ตัดสินใจเลือกที่ฝาก/ยกเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรมและทิ้งลูก ได้สะท้อนให้เห็นถึงการที่พวกเธอถูกสื่อและสังคมแบบชายเป็นใหญ่ตอกย้ำตีตราและสร้างวาทกรรมข่าวทิ้งลูกแบบเดิม ๆ ว่า “แม่ใจยักษ์ใจมาร แม่ทัพพิ สาวใจแตก วัยรุ่นใจแตก รักสนุก ฯลฯ” อีกทั้งสื่อเลือกหยิบชุดวาทกรรมหลักชุดนี้มาพาด

หัวข่าวตัวใหญ่เกี่ยวกับการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม/ทำแท้ง/ทำร้ายเด็ก/ทิ้งเด็กทารก ซึ่งวาทกรรมหลักในแบบนี้ถือว่าเป็นชุดคำที่แฝงนัยยะในการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง เป็นการเหยียดและ กดขี่ผู้หญิง ตีตราประณามผู้หญิง เพียงฝ่ายเดียว

การให้ความหมายใหม่ต่อภาพข่าวผู้หญิงที่ละทิ้งลูก จากกรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่ม “ผู้หญิง” ได้สร้างค่านิยมและให้ความหมายใหม่และได้ผลิตสร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อต่อสู้กับวาทกรรมหลักแบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังรากความคิด ความเชื่อแบบดั้งเดิม แต่ยังคงดำรงใช้คำว่า “แม่” นำหน้าเช่นเดิมก็จริง เสียงของผู้หญิงได้สะท้อนความรู้สึกถึงความอ่อนโยน ลดทอนความรุนแรงความโหดร้ายความปวดร้าวของผู้หญิงลง รู้สึกว่าเข้าถึงหัวใจผู้หญิงมากขึ้นว่าผู้หญิงคนนั้นมีเหตุจำเป็นจริง ๆ ไม่มีทางเลือกใด ในสถานการณ์ชั่ววูบที่ต้องต่อสู้ปัญหาเพียงลำพังคนเดียว นั้น ดังเช่นกรณีศึกษาของ “ดอกรัก” (นามสมมุติ) เธอเป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยเป็นข่าว ถูกสื่อประณามพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งว่า “แม่ใจยักษ์ แม่ใจโหด แม่ใจมาร นักศึกษาใจแตก” นั้น ผู้ศึกษาได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ให้ความเป็นกัลยาณมิตรกับเธอ จนเธอได้ถ่ายทอดความคิดความรู้สึกถึงเหตุการณ์อันเจ็บปวดเมื่อเธอได้อ่านข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ เธอ..นิ่งเงียบ แต่ก็ยิ้มสู้อย่างมีพลัง พยายามคิดสร้างค่านิยมความหมายใหม่ถึงเหตุการณ์การทิ้งลูกตนเองด้วยหัวใจอันเต็มเปี่ยม ความเป็นแม่ ซึ่งดอกรักต้องการเรียกตัวเธอเองว่า

“... “แม่น้อยใจ” อ่านดูแล้วเป็น คำที่อ่อนลง ไม่โหดเหี้ยมเกินไป รู้สึกไม่เลวร้ายเกินไป บางคนอาจน้อยใจคิดมาก สภาพแวดล้อมรอบมูมเรา เครียดมาก ไม่มีคนปรึกษาหารือ รู้สึกว่าผู้หญิงผิดอย่างเดียว ผิดทุกเรื่อง...” (ดอกรัก (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สำหรับกรณีศึกษากลุ่มผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม คลอดลูกแล้วหรือกำลังตัดสินใจเลือกที่ฝาก/ยกลูกให้นั้นอีกหลายคน ก็ได้คิดสร้างนิยามและความหมายใหม่ในฐานะความเป็นแม่ ความเป็นผู้หญิง ด้วยพลังเสียงผู้หญิงเอง มาเป็นทางเลือกใหม่สำหรับภาพตัวแทนหรือวาทกรรม “แม่ใจยักษ์” คือการเสนอข่าวที่บ่งบอกถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ทำให้ผู้หญิงต้องตัดสินใจเลือกที่จะทิ้งเด็กทารก มากกว่าที่จะมาประจานหรือประณาม

...เศรษฐกิจแย่ ผู้หญิงไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ มีท้องไม่พึงประสงค์ ต้องทิ้งลูก หรือ ผู้หญิงประสบปัญหาเครียด จึงทำให้หญิงสาวต้องทิ้งลูกหนูเชื่อว่าแม่ทุกคนรักลูก เขามีเหตุจำเป็น เช่นนักเรียน ถ้าเพื่อนรู้เขาคงประณามคงเรียนต่อไม่ได้ เพราะสังคมไทยไม่ยอมรับเรื่องนี้ เกิดการตั้งครม.ที่ไม่พร้อม ทำให้แม่เกิดภาวะเครียด ทำให้ตัดสินใจเฉพาะหน้า... (ช่อนกลืน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

หรือบางครั้งสื่ออาจจะไม่จำเป็นต้องนิยามว่าอะไรทั้งสิ้น

“...หญิงนิรนาม พอแล้วเพราะไม่จำเป็นต้องใส่ใจยักษ์ใจมารมัน ดูเลวร้ายมาก ๆ ความหมายไม่จำเป็นต้องบอกว่าเป็นใคร ไม่ต้องใส่ใจร้ายใจมารเราไม่รู้เหตุผลที่แท้จริงของเขา ไม่ต้องบอกว่าเป็นใคร มันไม่ทำให้คนที่ทำก็รู้สึกว่ามันตัวเองร้าย สังคมไม่โทษว่า เราชั่วเลวร้าย” (ชบา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

กรณีศึกษาของมะลิ ได้สะท้อนเสียงต่อรองสร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ ทำให้ผู้หญิงรู้สึกไม่ถูกต้องกับความเจ็บปวดอีก

...อยากให้เปลี่ยนคำ ต้องมีคำคำหนึ่งมาแทนคำว่าแม่ใจยักษ์ ใจทมิฬ ไม่อยากให้เขาลงข่าว ไม่ชอบรู้สึกว่ามันเจ็บ ใช้คำว่า สาวนิรนามไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ท้องไม่พึงประสงค์ รู้สึกดีกว่าคำว่าแม่ใจยักษ์ ซึ่งคนทำแท้งเป็นบาปติดตัวเขาอยู่แล้ว บางคนมีเหตุผลของเขา ไม่ควรลงคำว่าใจแตกอีก ประณามเลขที่ฆ่าลูกได้ลงคอทำไปโดยไม่ได้คิด ไม่มีใครอยากทำ สื่อมักจะโทษผู้หญิง ไม่มีใครยอมรับ... (มะลิ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

การให้ความหมายใหม่ของผู้หญิง ซึ่งไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายของแม่ แต่มุ่งบอกสื่อว่าเพราะผู้หญิงไม่มีทางเลือกมากกว่าอีกทั้งสอดแทรกข้อคิดดี ๆ ที่จะดีตราอย่างเดียวดังกรณีของชมพูนุช

...แม่สลดใจที่ต้องทิ้งลูกไว้ หรือ แม่ไม่มีหนทาง/ทางเลือกทิ้งลูก รู้สึกเหมือนจะดีขึ้น เพราะว่าในด้าน แม่อุ้มลูกทุกคนมาตั้ง 9 เดือน ทุกคนคลอดออกมาต้องรัก เขาอุตสาห์อุ้มท้องมา 9 เดือน กว่าจะคลอด ขวามักจะโทษแต่ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ผู้ชายไม่ได้คิดอะไรหรอกเพราะเขาไม่ได้อุ้มลูก ซึ่งเขาไม่ยุติธรรมเหมือนต้องการชายข่าวอย่างเดียว ควรเขามีแง่คิดข้อคิดบ้าง เขียน ไม่ใช่ซ้ำซ้ำเติมประณามลงโทษผู้หญิงจนเกินไป ควรให้ข้อคิด ป้อนกัน (ชมพูนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ดังกรณีของ “กล้วยไม้” และ “เฟื่องฟ้า” นั้นขอให้สร้างนิยามความหมายใหม่ที่มีความเป็นธรรมดา สุภาพนุ่มนวลไม่เจ็บปวดหรือตอกย้ำซ้ำเติมผู้หญิงอีก

“...ไม่อยากจะให้คำว่า “แม่ใจยักษ์ใจมาร” แต่ขอให้เป็นคำกลาง ๆ เช่น “แม่/ผู้หญิง (จำเป็น) ต้องทิ้งลูก” หรือพ่อทิ้งลูก ซึ่งเป็นข่าวน้อยกว่าผู้หญิง ทำไมต้องสรุปเป็นแม่คนเดียวเป็นผู้หญิงคนเดียว พ่อเอวางไว้ไม่ได้หรือ...” (กล้วยไม้ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ในความคิดของผู้หญิงนั้น ไม่เคยคิดโทษผู้ชายแต่เธอต้องการเปลี่ยนหรือสร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ในการนำเสนอข่าวประเด็นนี้

...รู้สึกอยากให้เปลี่ยนใหม่ดูดี “หญิงสาวไม่พร้อมที่จะเป็นแม่จึงทำร้ายลูกตัวเอง” ทำให้รู้สึกดีขึ้น ใช้ถ้อยคำที่สุภาพกว่าแม่ใจยักษ์ ไม่รุนแรง ลองเปลี่ยนพาดหัวข่าว

ว่าผู้ชายบ้างเหมือนพาดหัวข่าวว่าผู้หญิง สังคมจะยอมรับไหม เพราะในฐานะที่เป็นผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งมีประสบการณ์ด้านนี้ อยากให้เปลี่ยนพาดหัวข่าว ลงข่าวอีกแง่มุมหนึ่งว่าทำไมเขาถึงทำแบบนี้ ร่วมกันแก้ไขป้องกันดีกว่า... (เฟื่องฟ้า (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ผู้หญิงนั้นคือนักสู้ผู้โดดเดี่ยวแต่กลับมีความกล้าหาญที่ยอมรับผิดชอบในสิ่งเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่ชีวิตทรมานตัวน้อย ๆ เกิดขึ้นจากต้นเหตุทั้งผู้ชายและผู้หญิง หรือปมปัญหาอื่น ๆ ขอให้เปลี่ยนวาทกรรม/ความหมายใหม่ที่ธรรมดาไม่โทษเพศใด ๆ เลย ดังกรณีศึกษาของพิกุล และเม็ดบัว

...ฉันขอเปลี่ยนเป็น แม่ยังไม่พร้อมทั้งลูก รู้สึกดีขึ้น ดีกว่าแม่ใจยักษ์ใจมาร บางคนไม่ใช่สาวใจแตก ผู้หญิงอยู่กับแฟนอยู่กับผู้ชายรักชอบกันจนตั้งท้อง ไม่ใช่สาวใจแตก ผู้หญิงถูกโดนตำราความรู้สึกอับอาย ไม่สมควรว่ารุนแรง ใจยักษ์ใจมาร เขา (ผู้หญิง) ไม่เจตนาทั้งที่ได้ ความรู้สึกชั่ววูบ โทษผู้หญิงเพราะตั้งท้อง บางคนไม่กล้าพูด เขาน่าจะบอกพ่อแม่ตรง ๆ ไปเลย จะได้แก้สถานการณ์ได้ ชาวควรโทษผู้ชายมีส่วนร่วมด้วยเพราะเป็นต้นเหตุ แต่นักข่าวโทษผู้หญิงอย่างเดียวเป็นต้นเหตุ บางทีผู้หญิงอาจถูกข่มขืน ผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งกว่า... (พิกุล (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

สำหรับ เม็ดบัว นั้นก็มีความรู้สึกเช่นกันที่ผู้กลับวาทกรรมหลักที่กดขี่ผู้หญิงมานาน ซึ่งสร้างความสะเทือนใจ เม็ดบัวขอให้นำเสนอรากหรือปมปัญหาที่กดดันผู้หญิง

...ความรู้สึกอยากเปลี่ยนว่า “สาวยังไม่พร้อมมีลูก โดยผู้ชาย/แฟนบังคับ หรือสาวไม่พร้อมมีลูก ทำไปไม่คิด” หรือ “แฟนหนุ่มใจยักษ์บังคับผู้หญิงทำแท้ง” รู้สึกคำมันเบาลงไม่ค่อยตะตะตา คนอ่านไม่สนใจ ชาวพวกนี้ คนคิดที่จะทำก็ไม่ทำอีก เพราะอ่านแล้วมันจะดูเหมือนสบาย ๆ ไม่สะเทือนใจ คำที่ลงว่า มารหัวชน มันแรง คำที่แรงน้อยกว่าคำว่า แม่ใจยักษ์ ใจทมิฬ และไม่อยากให้โทษผู้หญิงและให้มองในแง่ดีหน่อย ควรเขียนข่าวใช้คำไม่ต้องแรงมาก บางทีเขาทำไปอาจไม่ได้คิดก็ได้ คือเขาทำไปตอนนั้น เพื่อให้ปัญหามันจบ ๆ ไปโดยเฉพาะนักเรียน การมีลูกคนหนึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายเยอะ ปัญหาเศรษฐกิจ... ไม่ใช่เพราะรักสนุก ไม่ได้ล้อเล่น คือผู้หญิงรักเขา จึงมีเพศสัมพันธ์ ผู้ชายไม่ค่อยเข้าใจผู้หญิง พอมีปัญหาเกิดขึ้นผู้ชายก็ไม่ค่อยสนใจ ผู้หญิงต้องแบกรับภาระคนเดียว คิดไม่ออก คิดอย่างเดียวคือ การทำแท้ง... (เม็ดบัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

หลายคนไม่มีทางออก ไม่มีทางเลือก แต่ผู้หญิงต้องสร้างความหมายใหม่ สร้างวาทกรรมทางเลือกให้พวกเธอที่ประสบปัญหาท้อง แท้ง ทั้ง

...อยากให้เป็นคำใหม่ เช่น ท้องไม่พร้อม ชั่ววูบทิ้งลูก / ผู้หญิงเครียดทิ้งลูก ซึ่งรู้สึกมันดูดีกว่าใช้คำว่าแม่ใจโหดทิ้งลูก เพราะว่าเราไม่ใช่สาวใจแตก ไม่ใจแม่ใจยักษ์ โทษผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ทำไมไม่โทษผู้ชายบ้าง ผู้ชายกระทำเรา ไม่ควรลงข่าวให้ผู้หญิงเสียมากกว่านี้ ในช่วงเวลานั้นไม่รู้ว่าจะทำยังไง ไม่มีทางออกไม่อยากให้เขาโทษผู้หญิงให้ควรโทษผู้ชายบ้าง... (ลีลาวดี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ทุกชีวิตของผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ถือว่าเป็นความรุนแรงอย่างหนึ่ง ดังนั้นเธอไม่ต้องการให้สื่อตีตราตอกย้ำ หรือกระทำความรุนแรงซ้ำกับเธออีก

“...อยากให้อีกเปลี่ยนใหม่ เปลี่ยนเป็น แม่ปล่อยลูกไว้ วางลูกเอาไว้ เพราะรู้สึกว่าดูแลไม่ทတ်ดูแลต่อผู้หญิง คำว่า แม่ใจยักษ์ รู้สึกโหดร้ายต่อผู้หญิง รุนแรงต่อผู้หญิงเกินไป...” (ยี่โถ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ซึ่งคำนิยามการให้ความหมายใหม่ของผู้หญิงดังกล่าวข้างต้นนั้น ดังเช่นกรณีของกล้วยไม้ไม่มีความรู้สึกต่อคำนิยามใหม่ที่ผู้หญิงสร้างขึ้นเองว่า “สบายใจ รู้สึกฟังแล้วไม่กดดันมากเกินไปกว่าคำว่าแม่ใจยักษ์ ทำให้สังคมเห็นใจมากกว่าประมาณว่าเป็นคนร้ายของสังคม” หรือกรณีของเฟื่องฟ้า “รู้สึกดีขึ้น ใช้ถ้อยคำที่สุภาพกว่าแม่ใจยักษ์ ไม่รุนแรง”

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษา พบว่า สังคมไทยได้สร้างบรรทัดฐานทางเพศของผู้หญิงไว้ว่าผู้หญิงที่ดีต้อง รักนวลสงวนตัว รักษาพรหมจรรย์ ผัวเดียวเมียเดียว แม่ที่ดีต้องดูแลปกป้องลูกด้วย เนื่องจากผู้หญิงมีปัจจัยภายใน มีมดลูก มีต่อมน้ำนม มีสรีระบางส่วนที่สามารถโอบอุ้ม ดูแล ทารกอย่างปลอดภัย เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และถ้าผู้หญิงคนใดที่ไม่อยู่ในกรอบนี้ นั่นคือผู้หญิง “เลว” หรือ ผู้หญิง “ไม่ดี” ที่ทิ้งลูก / ฆ่าลูก/ทำแท้ง แต่ในขณะเดียวกันก็กำหนดคุณค่าผู้ชายดี ไม่ดี ด้วยสาระอีกแบบหนึ่งว่า ผู้ชายเจ้าชู้ ผู้ชายมีหลายเมีย ผู้ชายที่มีพฤติกรรมทางเพศแบบไม่รับผิดชอบ เช่น การได้แล้วทิ้ง ยังคงได้รับการยอมรับจากทุกสังคมเป็นอย่างดี ซึ่งสื่อไม่เคยสร้างวาทกรรมข่าวแบบประณามการทิ้งลูกของผู้ชายเลยเลย ไม่เคยเรียกว่าเป็น “ผู้ชายไม่ดี” “พ่อชั่วไม่รับผิดชอบทำให้แม่ตัดสินใจทิ้งลูก” เลย ผู้หญิงเหล่านี้ยังตกอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดกระแสหลักแบบชายเป็นใหญ่ นั่นคือ ผู้หญิงต้องมีอุดมการณ์ “ความเป็นแม่” ซึ่งเป็นสิ่งประกอบสร้างสังคม ผู้หญิงที่ทิ้งลูก ทำแท้งถูกเชื่อมโยงกับ “ความเป็นแม่” (Motherhood) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ “ความเป็นหญิง” “ความเป็นแม่” ในฐานะอุดมการณ์ในทางชีววิทยา สถาบันความเป็นแม่ แม่เป็นสถาบันของการเลี้ยงดูเด็ก การที่ผู้หญิงตั้งท้องแล้วยอมอุ้มท้อง คลอดลูก เพราะฉะนั้นความเป็นแม่ถูก define ในสถาบันแบบ “ความเป็นแม่” (Motherhood) และความเป็นผู้หญิง อย่างกลมกลืนแนบแน่น จึงเข้าใจว่ามันคือ การบังคับให้ผู้หญิงทำหน้าที่แม่ (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ อ้างถึงใน อารดี ประสมทรัพย์, 2550, น. 123)

ขณะที่แอนเดรีย ริช (Adrienne Rich) นักสตรีนิยมแนวสุดขั้ว กล่าวว่า ระบบชายเป็นใหญ่ทำให้ความเป็นแม่กลายเป็นสถาบัน ผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่าถ้าใครไม่ใช่แม่ก็ไม่ใช่ผู้หญิงที่แท้จริง สถาบันความเป็นแม่รับใช้ผลประโยชน์ของผู้ชาย โดยไม่ให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงชีวิต ความเป็นตัวตนของผู้หญิงเลย ความเป็นแม่เป็นเพียงงานเดียวของผู้หญิง (Richardson, 1986 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 97) ศักยภาพของความเป็นแม่และผู้หญิงทุกคนจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ชาย ซึ่งในมุมมองของสตรีนิยมแนวสุดขั้วนี้ วิเคราะห์ว่าสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกัน เกิดขึ้นเพราะ “ความแตกต่างระหว่างเพศ” ทำให้หน้าที่และความรับผิดชอบของชายและหญิงแตกต่างกันไป

การให้ความหมายใหม่ต่อ “ข่าวการทิ้งลูก” ในมุมมองมิตินึงชายหรือเพศสภาพ (Gender)

การสร้างนิยามหรือให้ความหมายใหม่ว่าทรมการทิ้งลูกในมิตินึงชายหรือเพศสภาพ ซึ่งผู้หญิงในกลุ่มนี้จำนวน 4 ราย มองว่าการทิ้งลูก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์พาดหัวว่านำเสนอ ความเลวร้าย โหดร้ายของผู้หญิงที่เป็นแม่ โดยใช้วาทกรรมหลักชุดแบบเดิม ๆ คือ “แม่ใจยักษ์ แม่ใจร้าย แม่ใจอำมหิต” ที่กล่าวโทษผู้หญิงเป็นผู้กระทำเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ผู้หญิงหลายคนมีความรู้สึกว่าการที่ต้องตัดสินใจแบบนั้นต้องมีเหตุจำเป็น หรือมีความทุกข์มากมายเข้ามากดดันจนเราจึงตัดสินใจทำเช่นนั้น ซึ่งกรณีศึกษาดอกอัญชัน ดอกแก้ว ก้านพลูและดอกเข็ม นั้นมองว่าการสร้างนิยามและให้ความหมายใหม่ต่อข่าวทิ้งลูกนั้น มิใช่มองแต่เพียง ผู้หญิง อย่างเดียว หากแต่ควรมองที่ต้นเหตุสำคัญของปัญหา และบ่อยครั้งที่ “ผู้ชาย” ก็เป็นต้นเหตุของปัญหานั้นด้วย ดังนั้นจึงควรเสนอข่าวในมุมมองของทั้งหญิงและชาย โดยไม่ติดกับดักความเป็นแม่ของผู้หญิงแต่เพียงมิติเดียว

...พ่อ-แม่ใจยักษ์ หรือ “พ่อ-แม่โหดร้ายทิ้งลูกตนเอง” บางทีพ่ออาจอุ้มลูกไปทิ้งก็ได้ สะท้อนสังคมมองในแง่บวกมากกว่าไม่ใช่โทษผู้หญิงว่าเป็นแม่ใจยักษ์ เอาลูกมาทิ้ง มองในด้านบวกว่าแม่มีเหตุจำเป็น...เอาลูกมาทิ้ง สาเหตุนั้นไม่ใช่ ผู้หญิง อาจเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ ทำให้รู้สึกว่าไม่ใช่โทษผู้หญิงฝ่ายเดียว น่าจะลงพอบ้าง... (ดอกอัญชัน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

หรือบางคนอยากให้เลือกที่จะไม่ระบุเพศว่าเป็นพ่อหรือแม่ แต่เลือกที่จะบอกว่านี่คือการกระทำที่เกิดจากมนุษย์

“...มนุษย์ผู้โดดเดี่ยว” ฟังดูแล้วรู้สึกมันไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ระบุชื่อ ระบุเพศ ระบุอายุ หนูรู้สึกว่าดูดี ไม่เข้าข้างใคร เป็นธรรมทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ควรลงข่าวใช้คำที่เป็นกลางทั้งผู้หญิงและผู้ชาย...” (ดอกแก้ว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่บางคนก็อยากให้เขียนถึงทั้งตัวผู้ชายที่เป็นต้นเหตุและผู้หญิงที่ประสบปัญหา

“...พ่อแม่ใจยักษ์ใจมาร ฆ่าลูก” หรือ “พ่อแม่ทำได้ลงคอทั้งลูก” ควรเขียนทั้งพ่อแม่ซึ่งเป็นตัวสำคัญให้กำเนิดมา เป็นคนที่ใกล้ชิดมากกว่า...” (ดอกเข็ม (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ผู้หญิงกลุ่มนี้ จึงมีความรู้สึกว่ายากให้สร้างความหมายต่อ “ข่าวการทั้งลูก” โดยสะท้อนมุมมองความเป็นชาย ทั้งนี้ไม่ใช่จะโทษหรือประณามผู้ชายซึ่งเป็นคนที่เขารัก แต่ต้องการให้ผู้สื่อข่าวได้เห็นถึงต้นเหตุของปัญหาทั้ง แท้ ทั้ง นั้น ว่าเรื่องนี้มักจะเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power relation) ระหว่างชายหญิง ที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่า และบางครั้งอำนาจนั้นก็แนบเนียนจนเรามองไม่เห็นถึงต้นเหตุของปัญหา ดังเช่นกรณีศึกษาดาวเรือง และเทียนหยด

...ความจริงแล้ว แม่ทุกคนไม่ได้ใจร้าย สังคมไม่ยอมรับ พ่อเด็กไม่ยอมรับ แล้วตัวเองก็ไม่สามารถเลี้ยงได้ อยากให้มองว่าผู้หญิงเขามีสาเหตุอะไรที่ต้องทำแบบนี้ แล้วพอท้องขึ้นมาจะมีใครใหม่ที่จะมารับผิดชอบ อยากให้พูดถึงผู้ชายบ้าง รู้จักทำแต่ไม่รู้จักรับผิดชอบ อยากให้สังคมมองผู้หญิงในแง่ดีบ้าง เกิดเรื่องก็บอกว่าแม่ใจยักษ์ อยากให้มีว่า “พ่อใจร้ายทำผู้หญิงท้องแล้วไม่รับผิดชอบ บังคับแฟนให้ไปทำแท้ง” เพราะว่าสิ่งที่เราทำไปมิใช่สันดาน ไม่มีใครเป็นฆาตกร ฆ่าคน บางครั้งจำเป็น มีอะไรหลายบังคับให้เราทำ ปัญหาครอบครัว การเงิน ไม่มีใครยอมรับ... (ดาวเรือง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

หรือในความคิดเห็นของเทียนหยด (นามสมมุติ) ที่มองว่าการใช้คำว่า “แม่ใจยักษ์” เป็นคำที่โทษผู้หญิงมากเกินไป

“...แม่ใจยักษ์ แบบโทษผู้หญิงเกินไป โยนภาระให้ผู้หญิง ควรใช้คำว่า พ่อไม่รับผิดชอบ/พ่อใจยักษ์ เป็นผู้ให้ผู้หญิงไปทำแท้ง ซึ่งทำให้รู้สึกดีขึ้นที่ไม่ประณามผู้หญิงอีกแล้ว...” (เทียนหยด (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขณะที่ ผู้หญิงบางคน ต้องการให้สื่อเห็นคุณค่าของความเป็นหญิงและความเป็นชายที่มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่ตำหนิฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

...อยากให้เปลี่ยน ผู้ชายไม่มีความรับผิดชอบ ผู้ชายรักสนุก ทำให้ผู้หญิงมีความจำเป็นต้องพึ่งพิง ก็รู้สึกดีเหมือนกัน มันก็แรงพอ ๆ กันสำหรับผู้ชาย ผู้ชายคิดเองบ้าง สิ่งที่เขาทำมันผิด ไม่อยากให้เขียนหรือเขียนให้เบาลง ซึ่งดีต่อความรู้สึกของผู้หญิงเอง ผู้หญิงบางคนอ่านแล้วรู้สึกหดหู่ทำไมเป็นแบบนี้ นักข่าวไม่มีทางไม่เขียน เขียนเป็นกลาง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้หญิง อะไร ๆ ก็ว่าผู้หญิง ประจานทำให้ผู้หญิงดูคุณค่าผู้หญิงต่ำลง คุณค่าผู้หญิงลดลง ไม่ได้ทำให้เท่าเทียมกันเลย ผู้ชายลงข่าวน้อยแต่ผู้หญิงลงข่าวตัวยังเท่าข้างเต็มหน้า ผู้หญิงทำแท้งผู้หญิงไม่ดี อะไรก็ผู้หญิง

แล้วผู้ชายล่ะ ผู้หญิงทำเองคนเดียวไม่ได้ ผู้ชายต้องทำด้วย ทำไมไม่ว่าผู้ชาย
บ้าง... (ยี่สุน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

การที่ผู้หญิงถูกสื่อเป็นผู้สร้างภาพตัวแทนที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำจนเป็นภาพเหมารวม
ในมุมมองของผู้ศึกษาวิเคราะห์ว่า รากเหง้าของปัญหาคือโครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่ และ
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เพศชายเหนือกว่าเพศหญิง จนสร้างเส้นแบ่งผู้หญิงดี/ไม่ดี ขึ้น แต่ในมุม
มองของผู้หญิงที่เป็นเจ้าของปัญหานี้ ได้สะท้อนให้สร้างนิยามหรือความหมายใหม่ต่อวาทกรรม
ชาวทั้งลูกที่มีความเท่าเทียมกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ที่เป็น “ผู้กระทำ” มิใช่โยนความผิดมาให้ฝ่าย
ใดฝ่ายหนึ่ง (เดิมอ้างอิง เพราะนักสตรีนิยมในที่นี้คือเราหรือใคร)

สะท้อนให้เห็นว่า “ระบบโครงสร้างสังคม” โดยเฉพาะสังคมแบบถืออำนาจชายเป็น
ใหญ่ สังคมได้จัดให้ “ความเป็นชาย” อยู่เหนือ “ความเป็นหญิง” ทุกอย่างรวมไปถึงคุณค่าของ
ความเป็นชายก็อยู่เหนือคุณค่าความเป็นหญิงด้วย ผู้หญิงจึงถูกจำกัดไว้เพียงบทบาทและหน้าที่
ของความเป็นเมีย และความเป็นแม่ ผู้หญิงต้องเสียสละแม้ว่าตัวเองจะต้องประสบกับปัญหาและ
ความยากลำบากแค่ไหน เมื่อสังคมแบบชายเป็นใหญ่พยายามสร้างบรรทัดฐานให้กับชีวิตของผู้
หญิงแล้ว ยังมีการกำกับชีวิตของผู้หญิงด้วยการสร้างเส้นแบ่งผู้หญิงออกเป็นผู้หญิงดี ผู้หญิงไม่ดี
กล่าวคือผู้หญิงที่ดีต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานในทางสังคมที่สร้างกำหนดเอาไว้ให้ โดยไม่มีการ
ละเมิด เช่น หน้าที่ของการเป็นเมีย ที่ต้องอดทนในการดูแล ปรนนิบัติผู้ชายที่เป็นสามี เมื่อตั้งท้องก็
ต้องเป็นแม่ มีหน้าที่ต้องดูแลลูก ถ้าผู้หญิงเลือกที่จะไม่เป็นแม่ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ สังคมแบบ
ชายเป็นใหญ่จะใช้วิธีลงโทษด้วยการประณาม และความเชื่อแบบนี้ก็ถูกส่งต่อผ่านกันมาแบบ
รุ่นต่อรุ่น และไม่เคยมีใครตั้งคำถามใด ๆ โดยเฉพาะการส่งต่อผ่านการงานของสถาบันสื่อมวลชน
ด้านต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลในการรับรู้ที่ใหญ่ที่สุดของสังคม อีกทั้งสอดแทรกทัศนคติและ
ค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย จนทำให้คนกลุ่มหนึ่งต้อง “กลายเป็นผู้หญิงไป”

ดังที่นักสตรีนิยมอย่างซีโมน เดอร์ โบว์วรี กล่าวว่า “พวกเราไม่ได้คลอดออกมาเป็น
ผู้หญิง แต่พวกเราค่อย ๆ ถูกทำให้กลายเป็นผู้หญิง” นั่นเอง ซึ่งเธอเชื่อว่าสิ่งที่สังคมได้สร้างขึ้น โดย
ได้กำหนดให้มีความแตกต่างระหว่างทั้งชายหญิง และครอบงำฝังรากลึกลงไปในการคิดของคน
เราทุกคนผ่านการอบรมเลี้ยงดู การกำหนดบทบาทและสร้างภาพแห่งความเป็นหญิงความเป็น
ชายให้เด็กหญิงและเด็กชาย ความแตกต่างระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายจึงเกิดขึ้น

ซึ่งสิ่งที่สังคมได้ประกอบสร้างให้มีความแตกต่างกันนี้เอง ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม
ได้ก่อให้เกิดมีผู้ที่ได้เปรียบและผู้ที่เสียเปรียบเกิดขึ้นในสังคม โดยที่ผู้หญิงต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ
ตลอดเวลา

การให้ความหมายต่อ “ชาวาทรงทงลูก” แบบกระแสหลัก

ผู้หญิงที่ประสบปัญหาดังทงเมื่อไม่พร้อม ท้าแท้งและทงลูก มักจะตกเป็นจำเลยของสังคมโดยการตอกย้าของสื่อและสังคมที่สร้างควมชอบธรรมให้กับโครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ด้วยการสร้างภาพตัวแทน “แม่ใจยักรั” เพียงมิติเดียวเท่านั้น

ในการศึกษานี้พบว่า การนิยามควมหมายของภาพตัวแทน “แม่ใจยักรั” ของกลุ่มผู้หญิงที่คลอดลูกแล้ว ดังกรณีศึกษาของ บัว บานชื่นและกรณีศึกษาของกุลลาบ ผู้หญิงที่ทงอยู่ จำนวน 3 ราย ที่ยอมรับและมีความเห็นพ้องกับการดำรงใช้วาทกรรมหลักแบบเดิม ๆ ในเชิงลบ นั่นคือ คำว่า “แม่ใจยักรั แม่ใจมาร” ฯลฯ เช่นเดียวกับสื่อมวลชนแบบกระแสหลักที่อยู่ภายใต้อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ที่มีอคติต่อผู้หญิง ตอกย้าผู้หญิงที่เป็นผู้กระทำทง/ฆ่าลูกตนเองอย่างโหดเหี้ยมฝ่ายเดียว โดยเชื่อมโยงผูกติดกับกรอบสังคมแบบชายเป็นใหญ่ที่คาดหวังในหน้าที่ “อุดมการณ์ความเป็นแม่” ของผู้หญิง ว่าเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่เพราะถือเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติ การเป็นแม่ที่ดี ผู้หญิงที่ดี ต้องเสียสละ ต้องทำทุกอย่างเพื่อลูก ดูแลลูกปกป้องโดยไม่มีเงื่อนไข ใด ๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูลูก แม่ต้องรักลูก ไม่ทอดทิ้ง ไม่ปล่อยปละละเลยและไม่ทำร้ายลูกตนเอง อีกทั้งบรรทัดฐานด้านศีลธรรม จริยธรรม ที่บอกว่าการไปท้าแท้งเป็นบาป การทงลูกฆ่าลูก ก็เป็นเรื่องผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ถือเป็นกาตกรอบผู้หญิงอยู่ในทิศทางที่สังคมกำหนดไว้ ดังนั้นผู้หญิงที่มีความประพฤติ/กระทำที่นอกกรอบของความเป็นแม่ที่ดี/แม่พระที่ควรได้รับการเชิดชูชูนั่น ผู้หญิงเหล่านี้ก็สมควรจะถูกรั”ดีตรา” ภาพผู้หญิงว่า “เลว/ไม่ดี” ดังเช่นกรณีศึกษาของ บัวและบานชื่น ที่เลือกใช้วาทกรรมหลักหรือใช้ควมหมายแบบเดิม ได้กล่าววว่า

“...คำนี้เหมาะสมแล้ว ไม่มีคำอะไรที่ดีกว่า แม่ใจยักรั ว่าคนที่ฆ่าลูกแบบทรมาน คำพวกนี้เปลี่ยนไม่ได้แต่ก็ทำให้ลดลงได้...” (บานชื่น (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน ผู้หญิงบางคนก็ยอมรับคำวว่า “แม่ใจยักรั” แต่โดยดี เพราะความคิดที่ถูกปลูกฝังความเชื่อว่าผู้หญิงต้องเป็นแม่ มีหน้าที่อันยิ่งใหญ่คือการเลี้ยงดูลูก ถึงแม้ว่าจะยากลำบาก ลำบากเพียงใด

“...รู้สึกวว่า ผู้หญิงเหล่านี้สมควรใช้คำนี้ เพราะผู้หญิงไม่ควรทงลูก ต้องรักลูก ดูแลลูก ีความเป็นแม่ เห็นด้วยที่ถูกประณาม...” (บัว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์)

ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจที่ผู้หญิงกลุ่มนี้ ยังคงติดกับดักที่โครงสร้างสังคมวางกรอบ วาผู้หญิงเมื่อตั้งทงแล้ว แม้ลำบากอย่างไรก็ต้องเลือกเป็นแม่ เลี้ยงดูลูก ที่ถือเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่ เนื่องจากผู้หญิงยังคงต้องดำรงตนเองอยู่ในระบบโครงสร้างสังคมแบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) หรือแบบชายเป็นใหญ่และทุนนิยม จึงทำให้ผู้หญิงไม่คิดตั้งคำถาม และไม่นิยามควมหมายใหม่กับ

ตัวเอง เพราะยังคงมีมายาคติเรื่องความเป็นแม่กำกับอยู่และตรึงไว้ ซึ่งความเชื่อนี้ได้รับการตอกย้ำผ่านกลไกการสร้างความหมายต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะสื่อ

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า เสียงสะท้อนของผู้หญิงทั้ง 22 ราย ที่พยายามจะต่อต้าน ชัดขึ้น ต่อรองและให้ความหมายใหม่ต่อวาทกรรมหลักในปรากฏการณ์ข่าวเกี่ยวกับการทิ้งเด็กนั้น ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ผ่านการต่อสู้ปัญหาอย่างยากลำบากเพียงลำพัง อีกทั้งต้องใช้ความพยายาม และความเข้มแข็งของจิตใจเป็นอย่างมาก เพื่อสู้กับวาทกรรมหลัก “แม่ใจยักษ์” ผู้หญิงที่ประสบปัญหาเหล่านี้รู้สึกไม่เห็นด้วยและต้องการให้สื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงความหมาย มุมมองของสื่อใหม่ในการเสนอข่าวทิ้งลูก เห็นได้จากการที่กรณีศึกษาได้สะท้อนเสียงเสนอวาทกรรมทางเลือกใหม่ ๆ เช่น “แม่น้อยใจ” “มนุษย์ผู้โดดเดี่ยว” “แม่ไม่มีหนทาง/ทางเลือกทิ้งลูก” ฯลฯ

การนำเสนอข่าวโดยใช้มุมมองที่มาจากตัวผู้หญิงเอง ถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง เพราะทำให้ผู้หญิงมีความรู้สึกดี มีกำลังใจ ไม่รู้สึกท้อแท้ใจไม่หมดหวัง รู้สึกไม่ถูกนำเสนอข่าวในมิติประณามหรือตอกย้ำซ้ำเติมผู้หญิงที่ประสบปัญหานี้ แต่ถ้าหากจำเป็นต้องนำเสนอควรจะนำเสนอแบบธรรมดา เพื่อสะท้อนให้สังคมเห็นถึงปัญหา มากกว่านำเสนอแบบประณามอีกต่อไป ซึ่งผู้หญิงได้สร้างวาทกรรมขึ้นเองนั้น ถือว่าเป็นการปลดปล่อยตนเองให้หลุดออกจากกรอบพันธนาการของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ได้ใน ระดับหนึ่ง

ในอีกด้านหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึง รากเหง้าสำคัญของปัญหาที่มาจากปัจจัยซึ่งมองไม่เห็นแต่ทรงพลังอย่างยิ่ง และเป็นผู้กำกับที่แท้จริงของพฤติกรรมมนุษย์ นั่นคือ ระบบวิถีคิด ระบบการให้คุณค่าในสังคม ซึ่งสร้างบรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ และจารีตประเพณี ทั้งหมดนี้ อีกทั้งมีต้นตอที่สำคัญคือ กระบวนการอบรมเลี้ยงดูขัดเกลาของสังคม (socialization) ที่ผ่านมาทางครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการแพทย์และการเรียนรู้ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ สถาบันเหล่านี้ทรงอิทธิพลอย่างมหาศาลต่อกรณีศึกษาทั้ง 22 ราย ที่ยังคงอยู่วิถีคิดภายใต้โครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่ตรึงไว้

เมื่อผู้หญิงรวมพลังเพื่อต่อต้านและเปลี่ยนแปลงวาทกรรมหลักแบบเดิม ๆ ของระบบแบบชายเป็นใหญ่ โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างเพศ กล่าวคือผู้หญิงได้พยายามที่จะสะท้อนเสียงในการสร้างวาทกรรมใหม่ เพื่อให้เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้ผู้หญิงได้รับประโยชน์มากขึ้น อีกทั้งมีคุณค่าแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาให้มากยิ่งขึ้นในอนาคตข้างหน้า และถึงแม้ผู้หญิงจะยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดแบบชายเป็นใหญ่ได้ทั้งหมด เพราะต้นตอของการกดขี่ผู้หญิงในระบบชายเป็นใหญ่ได้ฝังรากลึกเกินกว่าจะแก้ไขได้ภายในเวลาที่จำกัด แต่ปัจจุบันผู้หญิงก็พยายามที่จะต่อต้าน ชัดขึ้น ด้วยการสร้างวาทกรรมทางเลือกของตัวเองเพื่อออกมาสื่อสารโดยเฉพาะกับสถาบันสื่อมวลชน และสถาบันศึกษาที่ถือว่าเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลใน

การถ่ายทอดความคิด ทั้งนี้ก็เพื่อปรับแก้ความคิด ความเข้าใจที่ผิด รวมทั้งพยายามสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ต้องตัดสินใจเลือกละเมิดมาตรฐานของผู้หญิงดีนี้ รวมทั้งความคาดหวังที่จะให้มีการปรับวาทกรรมใหม่สำหรับที่จะใช้กับครูในโรงเรียน อาจารย์ในมหาวิทยาลัย และสถาบันครอบครัวในกลุ่มพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อให้เห็นและเข้าใจมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้วาทกรรมหลักได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไข และหลุดหายไปจากสังคมในโลกใบนี้ได้

ดังนั้น ถ้าหาก “สื่อสารมวลชน” สามารถปรับเปลี่ยนระบบวิธีคิดต่าง ๆ ของสื่อและสังคมที่อยู่เบื้องหลัง การสร้างความชอบธรรมภายใต้วิธีคิดโครงสร้างของสังคมแบบชายเป็นใหญ่ และวัฒนธรรมไทยได้ อีกทั้งมีความพยายามหาแนวทางหรือโอกาสสื่อออนไลน์ภาพตัวแทนชุดวาทกรรมที่ตอกย้ำทางเพศแบบเดิม ๆ แล้วผลิตสร้างองค์ความรู้หรือวาทกรรมทางเลือกใหม่โดยใช้เสียงของผู้หญิง ก็อาจนำไปสู่ความเสมอภาคทั้งหญิงและชาย โดยปราศจากอคติทางเพศ ต่อไป

ตารางที่ 6.1

สรุปประมวลการให้ความหมายใหม่หรือสร้างวาทกรรมทางเลือก

“ข่าวการทิ้งลูก” จากมุมมองผู้หญิง

ความเป็นแม่/ความเป็นผู้หญิง	มติหญิงชาย	แบบกระแสหลัก
- “แม่น้อยใจ” (ดอกรัก) - “เศรษฐกิจย่ำแย่ ผู้หญิงไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ มีท้องไม่พึงประสงค์ ต้องทิ้งลูก” (ช่อนกลีน) - “หญิงนิรนาม” (ชบา) - “แม่สลดจำใจต้องทิ้งลูกไว้ หรือแม่ไม่มีหนทาง/ทางเลือกทิ้งลูก” (ชมพูนุช) - “แม่/ผู้หญิง (จำเป็น) ต้องทิ้งลูก” (กล้วยไม้) - “แม่ยังไม่พร้อมทิ้งลูก” (พิกุล) - “สวายังไม่พร้อมมีลูก โดยผู้ชาย/แฟนบังคับ หรือสาวไม่พร้อมมีลูกทำไปไม่คิด” (เม็ดบัว)	- “พ่อ-แม่ใจยักษ์” หรือ “พ่อ-แม่โหดร้ายทิ้งลูกตนเอง” (ดอกอัญชัน) - “มนุษย์ผู้โดดเดี่ยว” (ดอกแก้ว) - “พ่อแม่ใจยักษ์ใจมาร ซ่า ลูก” หรือ “พ่อแม่ทำได้ลงคอทิ้งลูก” (ดอกเข็ม (นามสมมุติ) สัมภาษณ์) - “พ่อใจร้ายทำผู้หญิงท้องแล้วไม่รับผิดชอบ” (ดาวเรือง) - “พ่อไม่รับผิดชอบ/ พ่อใจยักษ์” (เทียนหยด)	- แม่ใจยักษ์ - แม่ใจร้ายมาร - แม่ใจโหด - ้วยรุ่นใจแตก - สาวใจแตก ฯลฯ (บัว, บานชื่นและกุหลาบ)

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ความเป็นแม่/ความเป็นผู้หญิง	มิติหญิงชาย	แบบกระแสหลัก
- “สาวนิรนามไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ท้องไม่พึงประสงค์” (มะลิ) - “ท้องไม่พร้อม ชั่ววูบทิ้งลูก / ผู้หญิงเครียดทิ้งลูก” (ลีลาวดี) - “หญิงสาวไม่พร้อมที่จะเป็นแม่จึงทำร้ายลูกตัวเอง” (เฟื่องฟ้า) - “แม่ปล่อยลูกไว้” (อีโก)	- “ผู้ชายไม่มีความรับผิดชอบ ผู้ชายรักสนุก” (ยี่สุ่น)	

จากตารางข้างต้นนี้ จะเห็นว่าการให้ความหมายหรือต่อรองความหมายใหม่ต่อวาทกรรมข่าวการทิ้งลูก มีความแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่ผู้หญิงในกลุ่มผู้หญิงที่กำลังท้อง, ผู้หญิงที่คลอดลูกแล้วและตัดสินใจยก/ฝากเลี้ยงลูก และผู้หญิงที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์เนื่องจากทิ้งลูก ได้มีสะท้อนเสียงเพื่อต่อรองหรือต่อสู้กับวาทกรรมหลักที่ยังคงตอกย้ำและลงโทษผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงเหล่านี้ได้ผลิตสร้างนิยามใหม่หรือสร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ ๆ ด้วยเสียงของผู้หญิงเองให้กับสื่อมวลชน เพื่อใช้ในการนำเสนอต่อไป แม้จะมีผู้หญิงในบางกลุ่มที่ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการนำเสนอวาทกรรมข่าวทิ้งลูกของผู้หญิง

จากการผู้ศึกษาได้พูดคุยสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ประสบปัญหา ซึ่งได้มีโอกาสเปิดพื้นที่ให้กับเสียงสะท้อนของ “ผู้หญิง” ซึ่งประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ซึ่งเป็นเสียงเล็ก ๆ จากหัวใจของความเป็นแม่ ได้ขอเปิดเสียงตัวเองให้สถาบันกระแสหลักต่าง ๆ เช่น สถาบันสื่อมวลชน สังคมเข้าใจ ณ ระดับหนึ่ง ในการต่อสู้ผลักดันให้เกิดทางเลือกผ่านทางต้นของปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม การทำแท้ง และการทิ้งลูก โดยยึด “ผู้หญิง” เป็นศูนย์กลาง ซึ่งอาจจะสะท้อนให้สื่อมวลชนและสังคมเกิดจุดเปลี่ยนในการฉายภาพผู้หญิงในเชิงบวกหรือมีความเท่าเทียมต่อผู้หญิงมากขึ้นโดยปราศจาก อคติทางเพศ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะต่อสื่อหนังสือพิมพ์

1. ผู้สื่อข่าวควรได้มีโอกาสสอบถามข่าวจากตัวผู้หญิงโดยตรง ด้วยการพูดคุยถึงสาเหตุของการกระทำนั้นและได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงต่อการกระทำของผู้หญิง
2. การพาดหัวข่าวควรเป็นข้อความที่เป็นกลางมีความเป็นธรรมทุกฝ่าย โดยไม่สอดแทรกความคิดเห็นความรู้สึกของผู้สื่อข่าวลงไปในเรื่องข่าวนั้น และไม่จำเป็นต้องพาดหัวข่าวด้วยข้อความรุนแรงเพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน เพื่อต้องการยอดจำหน่ายโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและผลกระทบของผู้หญิงที่ตกเป็นข่าว
3. เสนอข่าวต่อสังคมเพื่อเป็นการสร้างสรรค์ให้กำลังใจหรือเสริมพลังชีวิตให้ผู้หญิงที่ตกเป็นข่าว เพราะในขณะนั้นผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวจะมีความรู้สึกสับสนวิตกกังวลต่อการกระทำของตนเอง สังคมจะตีตราผู้หญิงที่ตกเป็นข่าว สังคมจะพากันประณาม โดยที่อ่านเพียงข่าวที่ลงไว้เท่านั้น
4. เหตุที่ผู้หญิงตกเป็นข่าวได้กระทำเช่นนั้นก่อให้เกิดผลตามมา แต่ผู้สื่อข่าวควรได้รับรู้ถึงสาเหตุและลงข่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงต้องกระทำเช่นนั้น และแจ้งผลแห่งสาเหตุได้ โดยผู้อ่านจะได้มีวิจรรณญาณถึงความถูกต้องและเข้าใจผู้หญิงมากขึ้น
5. ผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวอยู่ในภาวะสับสนมาก จากการกระทำของตนเองอยู่แล้ว การลงข่าวรุนแรงเป็นการลงโทษ ประณามและตอกย้ำความผิดพลาดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงควรได้รับความเห็นใจจากสังคม เพื่อที่ผู้หญิงจะได้รับความช่วยเหลือเนื่องจากครอบครัวและสังคม เพื่อจะได้มีกำลังใจและมีชีวิตอยู่อย่างเข้มแข็ง ไม่ผิดพลาดอีก ดังนั้นการลงข่าวอย่างรุนแรง และพาดหัวข่าวตัวใหญ่ ผู้สื่อข่าวควรพิจารณาไตร่ตรองก่อน
6. บางครั้งการเสนอข่าวควรเป็นการชี้ทางเลือกเพื่อผู้หญิงที่กำลังจะก้าวพลาดต่อไปได้ระวังตนเองให้มากขึ้น
7. ให้เสนอข่าวในประเด็นของผู้กระทำด้วย คือ ผู้ชาย เพราะผู้ชายเป็นต้นเหตุที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำ ต้องทำแท้งและต้องทิ้งเด็กทารก
8. การลงข่าวถึงผู้ชายในมุมมองอีกด้านหนึ่ง เป็นข่าวที่กระตุ้นให้ผู้ชายได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบไม่ใช่ให้ผู้หญิงต้องรับกรรมแต่เพียงผู้เดียว แม้ต้องทิ้งลูกเพราะผู้ชายซึ่งเป็นพ่อไม่รับผิดชอบ ผู้หญิงจึงต้องหาทางออกอย่างผิด ๆ ที่เป็นข่าวดังในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์
9. ขอให้ผู้สื่อข่าวเสนอทางเลือกและทางออกในการช่วยเหลือ เช่นสถานที่องค์กรและมูลนิธิที่ผู้หญิงสามารถไปขอรับบริการได้อย่างรวดเร็วและสะดวกเมื่อเกิดวิกฤตของปัญหา

10. ขอให้ผู้สื่อข่าวได้ปรับเปลี่ยนสร้างวาทกรรมหรือภาพตัวแทนทางเลือกใหม่โดยมาจากเสียงสะท้อนของผู้หญิงอย่างเข้าใจโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันไม่ว่าหญิงหรือชาย

11. ขอให้สื่อเป็นตัวประสานเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ระหว่าง สังคม โรงพยาบาล กฎหมาย สถาบันศึกษา สถาบันครอบครัว และองค์กรเอกชน เช่น บ้านพักฉุกเฉิน มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิสร้างเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะต่อสังคม

ผู้หญิงเหล่านี้ได้ส่งเสียงสะท้อนสู่สังคมว่าเธอต้องการให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจสภาพปัญหาให้สังคมได้มีโอกาสได้ยินเสียงจริงของผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวดังนี้

1. ให้องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผนึกกำลังให้ผู้หญิงผู้ชายตระหนักถึงความรับผิดชอบความดีงามแห่งชีวิต ชีวิตมีค่าและศักดิ์ศรี ให้มีคุณธรรมในใจ คิดก่อนทำอะไรที่ไม่ถูกต้องและละอายต่อการที่จะกระทำเช่นนั้น

2. จัดให้มีองค์กร ตั้งศูนย์รับฟังให้การปรึกษาแนะนำ มีสถานที่พักพิง รองรับบริการยกลูก / ฝากลูกมากขึ้น แก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหา เช่น บ้านพักฉุกเฉินทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ให้บริการอย่างครบวงจรมากขึ้นและกระจายทั่วประเทศ

3. ให้มีทุนสนับสนุนด้านการศึกษาและฝึกอาชีพแก่ผู้หญิงที่ต้องการสร้างชีวิตของตนเองให้มีคุณค่า เช่น ทุนการศึกษา และทุนฝึกอาชีพตลอดจนช่วยเหลืออุปกรณ์การเรียนและประกอบอาชีพ

4. สังคมต้องยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้หญิงที่ตกเป็นข่าว ไม่มีการประณาม ควรจะมีแต่คำปลอบประโลม และให้กำลังใจซึ่งเริ่มจาก คนใกล้ชิด ครอบครัว และชุมชน

5. ให้องค์กรของรัฐ “จัดตั้งกองทุนสวัสดิการแก่ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว” เพื่อให้แม่/พ่อเลี้ยงเดี่ยวได้รับเงินสวัสดิการจากรัฐ อาจทำให้ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีพลังต่อสู้และรับผิดชอบการเลี้ยงดูเด็กทารกต่อไป

6. ขอให้สังคมปรับเปลี่ยนระบบวิธีคิด/มุมมองผู้หญิงและเด็กวัยรุ่นที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ในเชิงบวกและมีความเสมอภาคมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อด้านบริการทางการแพทย์และโรงพยาบาล

1. เสนอให้มีการทำแท้งอย่างปลอดภัยในโรงพยาบาลของรัฐ โดยผ่านการเห็นชอบของแพทย์และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาโดยพิจารณาตามความเหมาะสม
2. รณรงค์ให้ตามโรงพยาบาลมีแผนกสังคมสงเคราะห์ โดยขอให้แผนกสังคมสงเคราะห์มีหน่วยบริการที่ให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือสำหรับปัญหาผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมอย่างชัดเจน มีการติดตามหลังคลอดเป็นระยะ ถ้ามีปัญหาเรื่องบุตร ให้การปรึกษาทันที นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาลเป็นผู้ใกล้ชิดผู้หญิงที่สุด เมื่อพบปัญหาต้องรีบแก้ไข ไม่ควรปล่อยให้มารดานำบุตรกลับบ้านโดยไม่ได้รับการปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือตามสถานการณ์ของปัญหาผู้หญิงอย่างรอบด้าน
3. จัดกลุ่ม (workshop) ให้ความรู้เน้นในเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิต และส่งเสริมสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์เช่น เพศศึกษา การวางแผนครอบครัว โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น มุ่งให้เด็กเยาวชนหญิงและผู้หญิงได้มีข้อมูลถูกต้องรอบด้านเพื่อจะได้ตัดสินใจอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะต่อด้านกฎหมาย

1. ควรให้มีกฎหมายลงโทษผู้ชายที่ขาดความรับผิดชอบได้ โดยการพิสูจน์ดีเอ็นเอ (DNA) ของเด็กทารกและบิดา
2. จัดตั้งศูนย์ให้ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับผู้หญิงประสบปัญหาการล่วงละเมิดและความรุนแรงทางเพศโดยเฉพาะเพื่อให้รู้ถึงสิทธิของตนเองและขอรับความช่วยเหลือได้โดยไม่เกิดความรู้สึกถูกประณามและตอกย้ำปัญหาที่ตนเองประสบ

ข้อเสนอแนะต่อสถาบันครอบครัว

1. เสนอให้ครอบครัวตระหนักและรับรู้ร่วมกันสร้างความรักความอบอุ่นให้กับผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม
2. เสนอให้ครอบครัวเปลี่ยนวิธีคิด โดยให้โอกาสแก่ผู้หญิงอย่างเข้าใจ ปราศจากการตอกย้ำและอคติต่อปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม

3. เสนอให้สถาบันครอบครัว ปลุกฝังค่านิยม ให้หญิงชายมีความรับผิดชอบร่วมกัน รู้จักให้เกียรติและไม่เอาเปรียบอีกฝ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งบทบาทหน้าที่พ่อแม่ที่ดีในการอบรมสั่งสอนให้ลูกเห็นคุณค่าความเสมอภาคทางเพศด้วย

ข้อเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษา

1. ให้มีการเรียนในหลักสูตร “โลกหมุนได้ด้วยมือฉัน”¹ (The World Start With me) สำหรับเยาวชน เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาควบคู่กับความรับผิดชอบแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมตอนปลายและระดับมัธยมอย่างชัดเจน โดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเรื่องนี้ อย่างจริงจัง

2. ให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษาในระดับโรงเรียน เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการคุมกำเนิด ไปจนถึงการวางแผนครอบครัวอีกด้วย

3. โรงเรียนและสถาบันการศึกษาควรอนุญาตให้เด็กนักเรียนที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมมีโอกาสลาคลอดได้ แล้วกลับมาศึกษาเล่าเรียนต่อได้ตามปกติและถือเป็นความลับเฉพาะตัวของนักเรียนคนนั้น

ข้อเสนอแนะต่อบ้านพักฉุกเฉิน

จัดตั้ง “บ้านพักฉุกเฉิน” เป็นหนึ่งทางเลือกให้แก่เด็กเยาวชนหญิงและผู้หญิงที่ประสบปัญหาตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม จะต้องมีการกิจในกระบวนการช่วยเหลือดังนี้ คือ

1) บริการด้านสังคมสงเคราะห์ จัดหาที่พักอาศัย อาหาร ยา สิ่งจำเป็นต่าง ๆ อีกทั้งนักสังคมสงเคราะห์ให้การปรึกษาให้กำลังใจและทางเลือกโดยยึดผู้หญิงและเยาวชนเด็กเป็น

¹ หมายเหตุ หลักสูตร “โลกหมุนได้ด้วยมือฉัน” หลักสูตรนี้เป็นการเรียนรู้เรื่องการป้องกันสุขภาพทางเพศ และ HIV/AIDS มีทั้งหมด 14 บทเรียน แบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ แรกเป็นการปูพื้นฐาน ให้เรียนเข้าใจติกาการเรียนรู้และรู้เท่าทันในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของตนเองทั้งทางด้านร่างกายและด้านอารมณ์ในการก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ส่วนที่สอง เป็นการทำความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม มิตรภาพและความสัมพันธ์ รวมถึงสิทธิ ส่วนที่สามเรื่องเพศและเรื่องความรัก การรู้จักป้องกันตัวจากโรคทางเพศสัมพันธ์ ส่วนสุดท้ายเป็นการนำความรู้ที่ได้ขยายผลส่งต่อไปยังชุมชน (สามารถสืบเว็บไซต์ www.apsw-thailand.org)

ศูนย์กลางโดยใช้แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ (Empowerment) มีการจัดกลุ่มบำบัดฟื้นฟูจิตใจ ผู้หญิง อีกทั้งสร้างความเข้าใจและฟื้นฟูครอบครัวให้เข้มแข็ง

2) บริการด้านการแพทย์ ส่งเข้ารับการตรวจรักษาวินิจฉัยทางร่างกายและจิตใจ รักษา ผ่าตัดที่โรงพยาบาลของรัฐ

3) บริการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เจริญพันธุ์ การเสริมสร้างทักษะชีวิต การฝึกอาชีพ และการศึกษา มุ่งให้เด็กเยาวชนหญิงและ ผู้หญิงได้มีข้อมูลถูกต้องรอบด้านเพื่อจะได้ตัดสินใจอย่างเหมาะสม

4) บริการด้านกฎหมาย ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายเบื้องต้น ประสานความช่วยเหลือ องค์การภาครัฐและเอกชน

กระบวนการช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กถือเป็นหัวใจสำคัญยิ่ง ทำให้ผู้หญิงและเด็กสามารถ ฟื้นฟูพลังอำนาจและคุณค่าในตนเองอย่างมีสติ สามารถสู้กลับและมีอำนาจในการต่อรองทุก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้ โดยเริ่มต้นที่ “ผู้หญิง” ในการปรับวิธีคิด เสริมสร้างพลัง อำนาจในตนเอง (Empowerment) จนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนชุดความหมายใน ตนเองได้

จากการศึกษาเรื่อง “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน” นี้ ซึ่งผู้ศึกษาและการเรียนรู้ที่ได้จากการเลือกหัวข้อนี้ นั่นคือ จากประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษา ใน การทำงานหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ของบ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ทำให้ได้ รับรู้เรื่องราวชีวิตของผู้หญิงหลายต่อหลายชีวิตที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมที่แสนลำบากต้อง ต่อสู้ปัญหาเพียงลำพังและความเจ็บปวดไม่สามารถบอกเล่าให้ใครรับรู้ได้แม้แต่ผู้ใกล้ชิดที่สุดนั่นคือ ครอบครัว ผู้หญิงเหล่านี้ต้องกลักรับน้ำตาด้วยความเจ็บปวดรวดร้าวแสนสาหัสที่ต้องถูกผู้ชายที่ ตนเองรักทอดทิ้งไป ซึ่งบางชีวิตดิ้นรนที่เอาก่อนเล็ดหรือเด็กทารกออกด้วยหลากหลายวิธี ซึ่งมีทั้ง สำเร็จและไม่สำเร็จ เมื่อผู้หญิงไม่สามารถทำการยุติการตั้งครรภ์ได้เธอต้องตัดสินใจเลือกที่ดำรง เด็กทารกในท้องที่โอบอุ้มเป็นเวลานานถึง 9 เดือนเพียงโดดเดี่ยว บางครั้งต้องแอบซ่อนบุคคลใน ครอบครัวไม่ให้รับรู้เรื่องพยายามปิดบังเรื้อนร่างทุกวิถี ไม่ให้ชุมชนสังคมรับรู้เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่ น่าอับอายเจ็บปวดมากที่สุด ผู้หญิงเหล่านี้จึงเลือกที่จะเดินเข้ามาปรึกษาและขอรับความช่วยเหลือ ในด้านที่พักพิงในบ้านพักฉุกเฉิน หรือองค์กรผู้หญิงอื่น ๆ ให้สงมา ปัญหาดังท้องเมื่อไม่พร้อมเป็น หนึ่งปัญหาที่บ้านพักฉุกเฉินมีโอกาสได้ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด เนื่องจากสังคมไทยมองว่า การท้องไม่พร้อมโดยไม่ได้แต่งงาน หรือเป็นหญิงโสด นักเรียนนักศึกษาในท้องก่อนวัยอันควรนั้น ถือว่าไม่ถูกต้องอย่างยิ่งตามวัฒนธรรมดั้งเดิม จารีตประเพณี แม้เรื่องการทำแท้งก็เป็นเรื่องผิด กฎหมาย ผิดศีลธรรม ผู้หญิงจึงไม่มีทางเลือกจึงได้ตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าดีที่สุด ณ

เวลานั้น นั่นคือ การทำแท้ง การทอดทิ้งเด็กทารกในสถานที่ต่าง ๆ ผู้หญิงบางคนนับว่าโชคดีที่ได้ก้าวเข้ามาอยู่บ้านพักฉุกเฉินเป็นทางเลือกหนึ่ง มาพักฟื้นเพื่อรอคลอดหลังคลอด แม้เวลาจะผ่านไปแต่ความรู้สึกนี้ยังคงฝังลึกเข้าไปในจิตใต้สำนึกของผู้หญิงเหล่านี้อย่างไม่วันลืม ผู้หญิงทุกคนมักจะตำหนิตนเองว่า ฉันเป็นคนผิด ฉันเป็นคนไม่ดี ฉันเป็นสาวใจแตก แต่ผู้หญิงเหล่านี้ได้รับการปรึกษาเยียวยาและฟื้นฟูพลังอำนาจในตนเองกลับคืนมาให้มีคุณค่าในตนเอง มีความเป็นมนุษย์

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้ยึด “เสียงผู้หญิง” เป็นศูนย์กลางของการสร้างชุดความรู้ใหม่ โดยรับฟัง ตัวจริงเสียงจริงของผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมและตัดสินใจทิ้ง/วางลูก ได้มีโอกาสแสดงถึงความรู้สึกของตนเอง ต่อภาพตัวแทนและวาทกรรมข่าวทิ้งเด็กทารกที่ถูกสื่อและสังคมมีมุมมองที่ด่วน “ตัดสินใจและพิพากษา” ผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ทำแท้งและทิ้งเด็กทารกว่าเป็น “แม่ใจยักษ์” โดยขาดการคิดไตร่ตรอง ซึ่งผู้หญิงเหล่านี้ได้มีตอบโต้ความรู้สึกที่ไม่เห็นด้วยต่อภาพตัวแทนที่ถูกสื่อจัดให้หรือประทับตราผู้หญิงจนเป็นคำที่สังคมยอมรับไปโดยปริยาย แต่ผู้หญิงหลายคนได้ไต่กลับให้สื่อเข้าใจและเห็นพลังในผู้หญิงทุกคนที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ปัญหาที่กดดันผู้หญิงให้ตัดสินใจกระทำเช่นนี้ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว สภาพครอบครัวและผู้ชายปฏิเสธไม่รับผิดชอบ ถูกข่มขืนกระทำชำเรา รวมถึงโครงสร้างสังคมวัฒนธรรมไทยที่ฝังรากลึกระบบอำนาจชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้หญิงต้องการสร้างเปลี่ยนวาทกรรมชุดใหม่ให้กับตนเอง สื่อมวลชนและสังคม ที่ยังเชื่อมโยงกับ “ความเป็นแม่” เช่นเดิมก็จริง แต่ก็ขอสะท้อนกลับว่า “ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์” จริง ๆ ๆ ซึ่งผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวพันผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ทำให้เรียนรู้ชีวิตผู้หญิงที่ต้องเผชิญปัญหาอย่างล่ำพั้งซึ่งเป็นนักสู้มากกว่าผู้ชาย เป็นการสู้แบบในภาวะแบบว่าตายเดี่ยวแต่ก็ไม่ยอมตาย โดยปราศจากความเข้าใจจาก ผู้ชาย ซึ่งเป็นผู้กระทำที่สำคัญและ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเป็นตัวเร่งผลักดันให้ผู้หญิงจนตรอกเร็วขึ้น อีกทั้งพลังเสียงของผู้หญิงสามารถสะท้อนให้สื่อปรับเปลี่ยนวาทกรรมการนำเสนอข่าว เลิกตำหนิผู้หญิงว่าผิดแต่เพียงฝ่ายเดียว มีความเข้าใจผู้หญิงโดยเคารพความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ก็เป็นรากฐานคิดที่สำคัญ ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่า สื่อคือพันธมิตรที่จะช่วยกันเสริมสร้าง ปลุกฝังหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำในเชิงบวกที่มีคุณค่าต่อผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อให้สมการทั้งสองข้างของการท้องเมื่อไม่พร้อมสมดุลกันมากขึ้นระหว่างนักสู้ทั้งหญิงและชาย โดยปราศจากอคติทางเพศ

อีกทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ต้องร่วมกันสร้างทางเลือก สร้างพลังให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมให้มีสิทธิในการเป็นเจ้าของเรือนร่างของตนเองโดยปราศจากการครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่และทุนนิยม อีกทั้งสร้างระบบการรองรับและการให้การปรึกษาผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อมอย่างเข้าใจและไม่ตัดสินซ้ำเติม

และที่สำคัญ คือ สื่อ ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ต้องมีการปรับระบบวิธีคิดในปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ที่ทุกคนมีส่วนร่วมที่จะป้องกันและแก้ไข และปลูกฝังทัศนคติ วิธีคิดและสร้างพฤติกรรมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมทั้งหญิงและชาย

ท้ายสุด สื่อและสังคมจะต้องช่วยกันไม่ตั้งคำถามกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ว่าใครกันแน่ที่ “ใจยักษ์” อีกต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ในอนาคต

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงเสียงสะท้อนของผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อมถือว่าเป็นตัวจริงเสียงจริงที่จะบ่งบอกให้สื่อและสังคมเข้าใจปมปัญหาของผู้หญิง ณ ระดับหนึ่ง แต่ควรมีการศึกษารากเหง้าประวัติศาสตร์ของภาพตัวแทนและวาทกรรมที่ตอกย้ำผู้หญิงว่าจุดเริ่มต้นของคำถามนี้เกิดขึ้นเมื่อไร อย่างไร โดยใช้มุมมองแนวคิดสตรีนิยม

2. ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึงทัศนคติ/เสียงของตัวละครที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตอกย้ำชีวิตของผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องเมื่อไม่พร้อม ทำแท้งและทิ้งลูก เช่น ผู้ชาย พ่อแม่ของผู้หญิง สื่อมวลชน ตำรวจ นักกฎหมาย องค์กรผู้หญิงและองค์กรเด็ก รวมทั้งชุมชน ว่ามีความรู้สึกและมุมมองอย่างไรต่อปรากฏการณ์การทิ้งลูก การทำแท้งซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ ต่อกวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำในสังคม

3. ควรมีการศึกษาเจาะลึกของตัวจริงเสียงจริงของผู้หญิงที่ประสบปัญหาการทำแท้งทิ้งลูก ที่ตกเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อตอบโต้หรือต่อสู้การฉายภาพแบบเดิม ๆ ให้สังคมคิดใหม่ มองใหม่ จนสื่อมวลชนเข้าใจและได้หยุดการลงข่าวแบบนี้ มีเพียงแต่มิติด้านสร้างสรรค์ในเชิงบวกหรือให้คุณค่าความเป็นหญิงมากขึ้น และสร้างจุดแข็งให้สังคมต่อไป